

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

V žarišču:

MeKoS pričela z delom
Konferenca OECD
o enakosti pri staranju

Osrednji pogovor

Prof. dr. Dušan Keber

Utrpi v pokrajinskih zvezah

Beseda vodstva

uvodnik podpredsednice ZDUS, Vere Pečnik 3

V žarišču

Ustanovljen koordinacijski odbor Medgeneracijske koalicije Slovenije. 4
 Konferenca na visoki ravni o politikah za enakost pri staranju 4
 Nekaj značilnosti pri delu in upokojevanju starejših 5
 Na Ministrstvu za zdravje bodo upoštevali pripombe za večjo solidarnost 7
 Kako odpraviti staromrzištvu 8
 Razvojne spremembe zahtevajo prilagajanje 9
 Končno s(m)o se srečali 10
 Kako naj politiko naredimo bolj človeško?. 11
 Revija Vzajemnost podarila ček za 870 evrov 11
 ZDUS na mednarodni konferenci o inovativnem bivanju starejših v Trevisu 12
 Podpora pospešitvi obravnave in sprejemanju Direktive EU o ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem staršev in negovalcev. 13

Kultura

Pogovor o knjigi v Domu starejših občanov Ljubljana Šiška . . 14
 DU Pivka obeležilo kulturni praznik 14
 Polepšaj si dan, beri na glas! 15
 Slikarska razstava v Monoštru 15
 Danica Kocet – dobitnica srebrne plakete JSKD. 16
 Ali dediji živijo – Jože Prednik 16

Osrednji pogovor

Naše javno zdravstvo je nenehno ogroženo, da se bo zlomilo, obenem pa mu ne manjka veliko, da bi bilo celo odlično, pravi naš tokratni sogovornik, prof. dr. Dušan Keber. 18

Utripi v pokrajinskih zvezah. 20

Avtonostalgija

Peugeot 404 25

Pod zdusovim žarometom

Ivanka Zupančič 26
 Marjan Dobnikar. 26

Viharimo možgane 27

Pozdravljeni, dragi moji! Tisti, ki se vozite v Ljubljano v jutranjih urah in bentite nad prometnim kaosom, ki vlada na mestnih vpadnicah, boste že razumeli, kaj imam v mislih. Najprej sem tole zgodnico nameraval objaviti v pismih bralcev kakega od časopisov, ampak ... saj imamo svojega, mar ne!

Zgodilo se je v sredo na zadnji januarski dan ob 7.45 uri na moji redni poti v Šiško, na ZDUS, na Kebetovo. Gosposvetsko cesto imamo razkopano in prebivalci centra Ljubljane se moramo znajti kakor vemo in znamo, kako bomo prišli na Celovško cesto. Najbližja povezava je Tivolska, Dunajska in pri Plečnikovem stadionu na Drenikovo in skoraj sem na cilju. Torej, na križišču Linhartove, Bežigrada in Dunajske ceste, tam, kjer je bila nekoč blagovnica Astra, promet nikakor ni stekel, kot bi rekli. Nekomu je zatajilo vozilo in ni šlo ne naprej ne nazaj. Avtomobil je bil solidno ohranjen. Veterani tako rekoč. Lep, Audi 80, prestižen v letu nakupa sredi osemdesetih let. Vozniki nervozno hupajo, misleč, da bo zaradi pisanih zvokov siren avto vžgal kar sam od sebe.

Iz avtomobila po kaki minuti in pol izstopi voznik. Bil je starejši voznik, kot radi pravimo. Prisolil bi mu nekaj čez osemdeset let in bil je vidno zbežan zaradi okoliščin, v katerih se je znašel sredi jutranje konice. Avto mu je zatajil, ljudje so hupali kot da gredo na poroko in glede na jutranji čas je bil bržčas tudi sam nekam namenjen. Morda k zdravniku, kdo ve?

Vozniki z nasprotne strani so mu pokazali že vse prste. Ene orokavičene, druge opolzko gole. Znakovna govorica voznikov je sila pestra in dvomim, da je gospod sploh opazil in doumel simbolna sporočila grdogledih voznikov, ki se jim kaj takega ne more nikdar pripetiti. Njim že ne. Kje pa! Vse skupaj me je spomnilo na podoben dogodek izpred skoraj štiridesetih let, ko sva se s kolegom tonskim tehnikom peljala na Zbiljsko jezero in je Lada Niva na Celovski cesti zatajila. To je bilo hupanja! Slavko (Šetina) je po nekaj mučnih trenutkih izstopil in mirno odšel do vozila za nama, ki je bilo še najbolj glasno. Nervoznež se je po kratkem pogovoru s kolego v širokem loku ognil Lade in enako so storili še vsi za njim. Vprašal sem ga, kaj mu je dejal, pa odvrne, da ga je prosil, če bi bil on tako prijazen in sedel na njegovo mesto ter skušal pognati vozilo, sam pa bo sedel na njegovega in namesto njega hupal ... Hotel sem povedati, da je strpnost na veliki preizkušnji. Povsod. V prometu pa še posebej. Strpno in mirno pa bo šlo ...

ZDUS PLUS, mesečna revija Zveze društev upokojencev Slovenije. Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. Odgovorni urednik Črt Kanoni, telefon: 01/62 05 481 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si Naslov uredništva: ZDUSplus, Kebetova 9 1000 Ljubljana Telefon: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si Uredniški odbor: Mija Pukl, Vera Pečnik, Anja Šonc, Ljubo Jasnič, Črt Kanoni **Dopisniki PZDU: Celje: Milena Brečko Poklič milena.poklic@gmail.com 041/629 820 **Dolenjska in B. krajina:** Marija Golob 041/370 560 **Gorenjska:** Slavica Bučan 041/347 030 slavica.bucan56@gmail.com **Koroška: Željko Kljajič 031/387 660** zkljajic.kljajic@gmail.com **Pomurska:** Vijola Bertalanč vijola.ppzdums@gmail.com **Posavska:** Marija Krušič 051/725 412 makru27@gmail.com **S. Primorska:** Majda Marinič babicamm@gmail.com **J. Primorska:** Slavica Frelih 041/210 911 starejsizastarejse.jp@gmail.com 041/503 005 **Šaleška:** Jože Miklavc 041/693 369 joze.miklavc@gmail.com **Lektorica:** Barbara Borko **Tisk:** Schwarz print d. o. o., Ljubljana **Fotografije v tej številki:** Arhiv ZDUS, Č. Kanoni, J. Puhar, IUS INFO. M. Likar, Ž. Kljajič, A. Ovnič, M. Ploj, J. Miklavc, F. Erzin, J. Petauer, A. Kalin, Z. Taškar, B. Horvatič, L. Zei, S. Arh, Fotoatelje digital, SC Gaj, J. Knafelj. **Oblikovanje in priprava za tisk:** NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva oz. ZDUS. **Naklada** 5000 izvodov **Cena** 0,99 EUR **ISSN 2591-0205 Naslovnica: Visoki gostje konference OECD na Brdu, foto ČK****

[https://www.facebook.com/
ZDUS-Zveza-drustev-upokojencev-Slovenije](https://www.facebook.com/ZDUS-Zveza-drustev-upokojencev-Slovenije)

ZDUSplus

Zveza društev
upokojencev Slovenije

Drage prijateljice in prijatelji!

Čeprav smo šele dobro praznovali prehod iz starega v novo leto, je za nami delovni januar, februar pa se je začel s posvetom o novostih Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in prepotrebem Zakonu o dolgotrajni oskrbi. Vedno in povsod bomo zagovarjali solidarnost in javno zdravstvo. Najrazvitejše družbe spoznavaajo in priznavajo da le tako, da odklanjajo vpliv kapitala in zaslužkarstva na področjih, na katerih je pod vprašajem življenje najranljivejših skupin, lahko naredijo največ za svoje državljane z uvajanjem in podpiranjem javnega zdravstva. Upokojenci smo pač generacija, ki še poznamo sistem zdravstvenega varstva, ko je bilo poskrbljeno za vsakogar od nas. Toliko lepega, skoraj pravljичnega je napisanega o tem, kako naj upokojenci živimo. Govorimo in pišemo o tem, da se naša družba stara in napisano je vse, kako bo poskrbljeno za nas in kaj moramo narediti sami, da bo življenje starejših znosno. Aktivno staranje, vseživljenjsko učenje, okolje, ki je prijazno do starejših, funkcionalna stanovanja in sploh življenje naj bo za nas ukrojeno tako, da bomo čim dlje v starost v domačem okolju, priporoča se čim več sobivanja, starejši naj bodo osvobodeni slehernega strahu, saj bodo zaščiteni, dostopna naj jim bo informacijska tehnologija. Naj se zagotovi, da bomo lahko delali dokler nam ne poenjajo moči in naj se uresniči prenašanje znanja starejših na mlajše. In seveda, kar je za starejše izjemno pomembno; želimo, da nam država nameni več sredstev za zdravstvo, da bodo storitve dolgotrajne oskrbe in zdravstva dostopne vsem, da bo zagotovljena solidarnost med premožnejšimi in revnejšimi in med zdravimi in bolnimi. Še veliko je napisanega, toda ko to prebiramo, se sprašujemo, kako bo s tistimi, ki nimajo niti dostopa na to široko informacijsko avtocesto, interneta torej, in s tistimi, ki ne poznajo računalnika, nimajo niti prevoza do zdravnika, nimajo toplega stanovanja, živijo v prevelikih in mrzlih hišah in jim že na polovici meseca zmanjka denarja za hrano, položnice, kaj šele za kak priboljšek. Srečni smo, da smo humanitarna organizacija, ki zares pomaga tistim, ki so pomoči potrebni in si prizadeva, da bi omogočila vsem upokojencem dostojno življenje. Morda zaradi tega lažje spimo in se veselimo praznikov, ki so pred nami. Svečnica nam je pokazala zobe, saj nam je jasno sporočila, da ima zima potuho pri naravi, ker nam je v začetku meseca prinesla sneg in mraz. »Če je na svečnico belo, se bo v marcu na polje smelo.« pravi rek. Slovenski kulturni praznik ali »Prešernov dan« je tudi že za nami in je minil v znamenju spoštovanja in veličine do pesnika, ki nam je s svojo poezijo dokazal, da je lahko tudi naš, takrat manjvreden jezik velik, če ga znaš pravilno zgnesti in dodati pridevniške in ubesedene kvasovke da vzhaja in vzide na zemljevid evropskih jezikov, tja, kjer mu je mesto. Ravno njegov zgled nam bi moral biti vodilo, saj nismo zato tukaj in zdaj, da bi zadostili svojim potrebam in potrebam svojih najbližjih, da bi naša osebnost rasla in zrasla, da bi nas videli in vedeli za nas. Ne, najpomembnejša so dela dobrote in ljubezni, ki jih opravljamo na skrivaj. Ne zato, da bi kdo vedel za nas, vendar, da bi mi vedeli, da zaradi nas nekdo živi bolje in je srečnejši. Pusta smo pokopali pred slabima dvema tednoma in spet so mi misli ušle v ta »prešmentani« čas, ko lahko vsak, ki zmore, izživi svoje sanje in uresniči nemogočo željo. In spet se spomnim tistih, ki ne morejo nikamor, ki so v takih dneh spet osamljeni in bi jim podarjen krof prebudil zavedanje, da vendar nekdo ve, da so, in da je nekemu mar zanje. Pravijo, da če rešimo enega človeka, naše življenje ni bilo zaman. Zato vsem nam želim čim več zadovoljstva. Veste, zadovoljstvo je tista čarobna svetilka, ki še tako skromen dom spremeni v kraljevsko palačo, ali kot bi dejal naš velik humanist dr. Anton Trstenjak: »V življenju ni odločilno imeti prav, pač pa biti dober. Dobrota je posoda, v kateri ljudje sprejemajo resnico. Resnica brez dobrote pa je neužitna ...«

Vera Pečnik, podpredsednica ZDUS

Ustanovljen koordinacijski odbor Medgeneracijske koalicije Slovenije

Dijaška organizacija Slovenije, Mladinski svet Slovenije, Študentska organizacija Slovenije in Zveza društev upokojencev Slovenije so v torek, 23. 1. 2018, ustanovile koordinacijski odbor Medgeneracijske koalicije Slovenije (MeKoS). Predsednik koordinacijskega odbora je postal Tin Kampf.

Že decembra, malo pred iztekom leta, so Dijaška organizacija Slovenije, Mladinski svet Slovenije, Študentska organizacija Slovenije in Zveza društev upokojencev Slovenije podpisale Dogovor o medgeneracijskem sodelovanju, s katerim so se med drugim zavezale, da bodo s skupnimi močmi oblikovale predloge za zmanjševanje socialne neenakosti v družbi ter za zagotavljanje socialne in dohodkovne varnosti v vseh življenjskih obdobjih, se zavzemale za aktivno vključevanje mladih in starejših v ekonomsko, družbeno ter politično življenje in za aktiven prenos znanj in izkušenj med generacijami.

Koordinacijski odbor MeKoS šteje 8 članov:

- Predstavnik Dijaške organizacije Slovenije: **Žiga Stopinšek, Nomi Hrast**
- Predstavnik Mladinskega sveta Slovenije: **Tin Kampf, Tibor Vöröš**
- Predstavnik Študentske organizacije Slovenije: **Aleksandar Spremo, Jaka Triler**
- Predstavnik Zveze društev upokojencev Slovenije: **Janez Sušnik, Silva Koželj**

Koordinacijski odbor je na svoji konstitutivni seji potrdil ime **Medgeneracijska koalicija Slovenije** in za predsednika MeKoS za obdobje 6 mesecev imenoval predsednika Mladinskega sveta Slovenije Tina Kampla.

Koordinacijski odbor je v nadaljevanju določil štiri področja, na katera se bo v naslednji 6 mesecih osredotočilo delovanje MeKoS-a: **trg dela, izobraževanje, stanovanjska problematika in volilna zakonodaja**. Med prioritete vsebine svojega dela so uvrstili boj proti prekarizaciji, vseživljenjsko učenje, medgene-

racijski prenos znanj v podjetju in družbi, zagotavljanje večjega fonda neprofitnih stanovanj, uvedbo državljske vzgoje v srednje šole in razpravo o spremembi volilne zakonodaje v smeri večjega vpliva posameznika na izvoljene kandidate.

V nadaljevanju bo koordinacijski odbor pripravil predlog konkretnih ukrepov za spremembe v družbi, ki jih bo MeKoS predstavil političnim odločevalcem in javnosti.

Predsednik Medgeneracijske koalicije Slovenije Tin Kampf je ob zaključku konstitutivne seje dejal, da je vesel in ponosen, da so ga vse štiri organizacije soglasno imenovala za predsednika Medgeneracijske koalicije Slovenije, za katero lahko trdi, da je najmočnejša civilnodružbena koalicija v Sloveniji v tem trenutku. »Organizacije, ki zastopamo različne generacije, smo se odločile za proaktiven pristop, s katerim želimo prispevati družbi in njenemu razvoju in s tem izboljšati položaj vseh generacij.« je še dodal Kampf po zaključku ustanovitvene seje.

Foto, Č. K.

Konferenca na visoki ravni o politikah za enakost pri staranju

Na Brdu pri Kranju je zadnje dni prejšnjega meseca potekala dvodnevna konferenca na visoki ravni z naslovom »Politike za enakost pri staranju: vseživljenjski pristop«, ki sta ga organizirala Vlada RS in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Konferenca se je dotaknila najbolj perečih področij, kot so raziskave neenakosti v izobraževanju, zdravju, zaposlovanju in dohodku, ki se kopičijo v celotnem življenjskem obdobju in na predlogih politik OECD za preprečevanje teh neenakosti v času staranja. Konferenco sta z uvodnima nagovoroma odprla minister za zunanje zadeve Karl Erjavec in Gabriela Ramos,

vodja kabineta generalnega sekretarja OECD in posebna svetovalka in »šerpa« za države G20.

Minister Karl Erjavec je v svojem nagovoru izpostavil, da so spremembe v starostni strukturi prebivalstva postale globalni izziv. Življenjska doba se daljša, družbe postajajo dolgožive. Demografske spremembe terjajo prilagajanja obstoječih izobraževalnih sistemov, sistema socialnega varstva in trga dela. Slovenija je med državami OECD med tistimi, ki jih staranje prebivalstva oz. podaljševanje življenjske dobe najbolj zaznamuje in prav zato pravicam starejših Slovenija v okviru svojih zunanjepolitičnih ak-

tivnostih, na področju spoštovanja človekovih pravic, v različnih multilateralnih forumih, namenja posebno pozornost. Za dobrobit vseh generacij je ključnega pomena doseči konsenz o vseh bodočih socialnih politikah ter graditi na sodelovanju in solidarnosti med generacijami.

Na konferenci so sodelovali ministri in državni sekretarji za zaposlovanje, zdravje in izobraževanje iz držav članic OECD in partnerskih držav ter strokovnjaki in predstavniki nevladnih organizacij. Konferenca pa je bila posvečena naslednjim tematikam:

- pomen kakovostnega izobraževanja od zgodnjega otroštva skozi celotno življenjsko dobo,
- zagotavljanje enakega dostopa do zdravstvene preventive in zdravstvenega varstva in
- prekinitve karijerne poti in njihov vpliv na življenjski dohodek ter zagotavljanje udeležbe starejših delavcev na trgu dela.

Pod pokroviteljstvom ministrstva za zunanje zadeve je ob robu konference potekal še dogodek »Prizadevanja za trajnost in enakost pri staranju«, na katerem so posamezna slovenska podjetja in institucije predstavljala inovativne izdelke in rešitve s področja staranja in zdravja.

Omenimo, da je bila to prva konferenca na temo staranja prebivalstva, ki je bila organizirana v okviru OECD na visoki ravni. So-

organizacija konference pa je bila v skladu s sprejetimi politikami Slovenije na področju staranja prebivalstva in v skladu z nacionalno strategijo dolgožive družbe, sprejeto leta 2017. V nadaljevanju, ki ga je pripravila Jožica Puhar, pa si lahko preberete podrobnejše poglede držav udeleženk pri reševanju omenjene problematike.

Nabito polna konferenčna dvorana

Nekaj značilnosti pri delu in upokojevanju starejših

V okviru teme »zagotavljanje udeležbe starejših na trgu dela« so govorniki na Brdu poskušali opisati pristope v svojih državah ali organizacijah, ki naj povečajo zaposlenost in zaposljivost starejših, izboljšajo zaposlitvene priložnosti za vse, tudi nizko izobražene, zmanjšajo zgodnje upokojevanje pa tudi zagotovijo boljše usklajevanje med poklicno mobilnostjo delavcev in varovanjem delovnih mest.

Enotni so si bili v nekaterih spoznanjih, ki so jih osvetlila že izvajanja deležnikov v prejšnjih panelih, zadevajo pa pomanjkanje poznavanja specifičnosti skupin starejših oseb, nujnost vseživljenjskega spreminjanja in dograjevanja znanj in veščin, zgodnje informiranje, izobraževanje vodstvenih kadrov v podjetjih in skrb za zdravje, ki omogoča aktivnost v starosti.

Latvija je v zadnjih 20 letih razvila številne ukrepe izboljšanja zaposlitvenih možnosti iskalcev dela, ki so bili orientirani predvsem na mlade in dolgotrajno brezposelne. Tudi starejši so bili enakopravno vključeni v uvedene programe. Pri njih je zanimiv »vavčerski« sistem izvajanja dodatnih izobraževanj za delo in pridobivanje novih poklicev. Vključeni kandidati dobijo tudi finančno stimulacijo. Učinke povečuje neposredna povezava med kandidatom in bodočim delodajalcem. V okviru teh ukrepov so stimulirali celo regionalno mobil-

nost delavcev, vključno z nastanitvami. V času ekonomske krize so se razmere spremenile. Močno se je povečal delež prekarnege dela. Zaradi nizkih plač kadri odhajajo tudi v tujino. Obstajajo neenakosti v položaju posameznih skupin: eni revni in z nizkimi prejemki, drugi pa privilegirani (*n.pr. državni uslužbenci.*)

Za položaj starejših je značilen velik delež tveganja revščine in velikih socialnih razlik. Upokojitvena starost je zdaj 63 let, do 2025 pa naj bi se dvignila na 65 let. Ne obstaja zgornja meja za izplačilo pokojnine. Za pretežni del upokojenih pa so te zelo nizke. (Največji delež med 200 in 300 Eur) Dohodnina se plača pri pokojnini nad 235 Eur mesečno. Upokojenci lahko delajo po doseženi upokojitveni starosti tudi, ko že prejemajo polno pokojnino.

V številnih ukrepih na trgu dela se zdaj omejujejo, deloma zaradi nižanja stopnje brezposelnosti ob oživljanju gospodarstva po krizi, deloma pa zaradi pogojev, ki jih narekuje Pakt stabilnosti v EU. Ta predvideva tudi izvajanje do zdaj nezadostnih reform v delovni zakonodaji in v pokojninskem sistemu.

Brazilija poudarja relativno stabilne razmere na trgu dela z visoko stopnjo zaposlenosti odraslih in nizko nezaposlenostjo vse do sredine 2014, ko so se pokazali učinki krize, čeprav ti niso povzročili dramatičnih sprememb. V osnovnih kazalnikih trga dela je še vedno nad poprečjem OECD. Značilen je visok delež zaposlenih žensk. Celoten sistem pa obvladuje velike neenakosti. Ženske

Ukrepe na trgu dela izvajamo tudi v Sloveniji. Poznamo jih pod skupnim nazivom »aktivna politika zaposlovanja«. Vsebujejo številne oblike izobraževanja, usposabljanja, svetovanja, prekvalifikacij v druge poklice, subvencioniranja zaposlitev, stimuliranje podjetništva ipd., zato jih v primeru Latvije posebej ne navajam. Podobno velja za denarno nadomestilo v času brezposelnosti.

čili dramatičnih sprememb. V osnovnih kazalnikih trga dela je še vedno nad poprečjem OECD. Značilen je visok delež zaposlenih žensk. Celoten sistem pa obvladuje velike neenakosti. Ženske

Predstavniki držav udeleženk med razpravo. Moderatorka, Gabriela Ramos

so tudi do 50 % slabše plačane od svojih moških kolegov. Tudi sicer so tam plače nizke. Urna postavka je večkrat tudi do 10 krat nižja od povprečja OECD. Delovni pogoji so prav tako relativno slabi in vanje se mnogo premalo vloga. V Braziliji so velike regionalne razlike v stopnji razvitosti, kar stimulira notranjo mobilnost kadrov. Delovni teden še vedno dosega 60 ur. Ukrepi na trgu dela zajemajo bolj programe za določene skupine s posebnimi značilnostmi kot so delovno omejeno sposobni, ženske, ki se vračajo na trg po porodu in tiste, ki še niso delali.

Starejšim delavcem se ne mudi v pokoj, saj pokojnina dosega le 55% plače. Kdor more in ima priložnost dela dalje, tudi po upokojitvi, brez sankcij v izplačilu pokojnine. Delo opravlja 23 % oseb nad 65 let starosti. Obstajajo številne variacije v organizaciji delovnega časa glede na vrsto produkcije ali dejavnosti. Deželo zaznamujejo velike socialne razlike, ki so prenesene tudi v pokojninski sistem. Ta vsebuje kup posebnosti za privilegirane skupine kot so bivši vojaki, policisti, državni uslužbenci. Poskus pokojninske reforme pa je propadel.

Raziskave **Inštituta Maxa Plancka** iz Nemčije se med drugim ukvarjajo z motivacijo starejših oseb za podaljševanje delovne dobe z različnimi oblikami postopnega upokojevanja, kombinacijami dela in pokojnine, vplivom digitalizacije na delovne možnosti, novimi oblikami dela in delom na domu.

Ugotavljajo, da za podaljšanje dela ne prevladujejo finančni ampak psihosocialni vidiki: prijazno delovno okolje, spoštovanje znanja, možnost prenašanja znanja na nove sodelavce, seznanjanje z novimi tehnologijami in postopki znotraj podjetij, možnost prispevka skupini in družbi, možnost usklajevanja dela in zasebnega življenja z okoljem brez diskriminacije na osnovi spola ali starosti.

Kot eno najuspešnejših oblik za dolgo delo označujejo skupno delo starejših in mlajših delavcev, v katerih se mlajši uvajajo, starejši pa pripravljajo na upokojitev. Tudi njihove ugotovitve kažejo, da bi morali starejšo populacijo podrobneje analizirati in spremljati, da bi bili ukrepi natančneje ciljani in bi prinašali najboljše rezultate. Ena od njihovih ugotovitev je tudi, da je za dolgotrajno delo potrebno stalno večanje usposobljenosti delavcev, tudi

srednje generacije. Proučujejo primere deljenega ali skrajšanega delovnega časa za povečanje števila delavcev. Nove zahteve in s tem dejavnosti, ki jih prinaša staranje prebivalstva, pa po njihovem hkrati ustvarjajo tudi delovna mesta, n.pr. negovalcev, oskrbovalcev ipd.

Tudi ZDA poudarjajo proces staranja svojega prebivalstva in pomen boljših možnosti za delo starejših oseb za njihovo dobrobit, in dobrobit nacionalne ekonomije. Potrebne ukrepe na strani prilagajanja delavcev povezujejo s stimulacijami ali olajšavami delodajalcem za njihovo sprejemanje ali ohranitev delovnih mest. Tudi starejše v ZDA pesti revščina! Več kot 20% prebivalcev starih 65 let in več, ima dohodke pod pragom tveganja revščine. Med delavci iz ranljivih socialno ekonomskih okolij je pritisk na zgodnjo upokojitev takoj, ko dosežejo starost 62 let in imajo možnost socialne pomoči. Razmere blažijo s kombinacijo dela s krajšim delovnim časom in pokojninskih dohodkov, ter z uvajanjem fleksibilnih oblik dela in upokojitve. Spodbujajo dobro obveščanje o odločitvi med delom in upokojitvijo in tako želijo zagotoviti lahko razumljive informacije, zlasti za starejše - s slabo finančno pismenostjo - o finančnih posledicah predčasne ali pozne upokojitve. Nudijo pa še podporo podjetjem pri zagotavljanju dobrih delovnih mest starejšim delavcem. Z relativno majhno zaščito zaposlitve in brez obvezne upokojitvene starosti obstaja pripravljenost ameriških podjetij, da najemajo in obdržijo starejše delavce, kar je ključnega pomena za boljše zaposlitvene možnosti. Najboljše prakse v zasebnem sektorju pomagajo pri ohranjanju in prekvalificiranju starejših delavcev. Poskušajo s povezovanjem upokojitvenih starosti do pričakovane življenjske dobe. To lahko pripomore k ohranjanju stopnje upokojitev na finančno trajnosten način. Vendar učinki še niso znani. Prizadevajo si za povečanje stopnje dodatnega davka na dodano vrednost. Želijo povečati priložnosti za večjo prilagodljivost pri delu in upokojitvi, kot je delo na daljavo, delo s krajšim delovnim časom ter združevanje dela in pokojnin.

*Jožica Puhar,
članica Stokovnega sveta ZDUS in
članica Upravnega sveta AGE platform Europe*

Na Ministrstvu za zdravje bodo upoštevali pripombe za večjo solidarnost

V veliki sejni dvorani ZPIZ je v začetku tega meseca potekal posvet o novostih, ki jih prinaša zdravstvena reforma. Posvet sta pripravila Ministrstvo za zdravje in Zveza društev upokojencev Slovenije. Predsednik ZDUS Janez Sušnik je uvodoma predstavil položaj Slovenije v letu 2017 po Evropskem zdravstvenem indeksu. Naša država je lani sicer dosegla nekaj manj točk kot leta 2016, vendar predsednik ocenjuje, da stanje vseeno ni tako slabo oziroma kritično, kot se prikazuje.

Ministrica za zdravje, **Milojka Kolar Celarc**, je z ekipo sodelavcev članicam in članom ZDUS predstavila predloga dveh izjemno pomembnih sistemskih zakonov: predlog Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi. Poudarila je, da predlog ZZVZZ ohranja in krepi javno financiranje zdravstvenega sistema in povečuje delež proračunskih sredstev za zdravstvo s sedanjih 3 % na 7 %. To pomeni, da se bo povečal delež javnega financiranja s sedanjih 71 % na 87 %. Tako bomo zmanjšali delež zasebnih sredstev, ki jih dajemo za zdravstvo danes in je sedaj med najvišjimi v Evropi (29 %). Ministrica za zdravje je napovedala, da bodo maksimalno upoštevali pripombe koalicijskih partnerjev, ki se nanašajo na višino in porazdelitev zdravstvenega doplačila ter višino dolgotrajnih bolniških nadomestil. Ministrica je zatrdila tudi, da bodo pripombe upoštevali v smeri večje solidarnosti.

»V predlogu Zakona o dolgotrajni oskrbi prvič sistemsko urejamo področje dolgotrajne oskrbe v Sloveniji.« je še izpostavila ministrica. Pojasnila je, da so tudi pri tem predlogu na ministrstvu sprejeli vrsto pripomb in med drugim zmanjšali delež, ki bi ga za oskrbo namenili iz zasebnih sredstev. Predlagane rešitve bodo preizkušene v pilotnih projektih v prihodnjih dveh letih.

Mag. Rosvita Svenšek, predsednica ZDUS-ove Komisije za zdravstveno varstvo in duševno zdravje, je predstavila stališča ZDUS glede Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Dejala je, da je sedanji Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) zastarel in neustrezen, zato so prizadevanja za pripravo in sprejem novega in posodobljenega zakona več kot utemeljena. Gre za enega od temeljnih zakonov, ki skupaj s še nekaterimi drugimi predpisi predstavlja težko pričakovano reformo sistema zdravstvenega varstva. Glede na razmere bi vsekakor pričakovali, da bo nov zakon vnesel v sistem določene novosti in spremembe, ki bodo omogočile doseganje večje uspešnosti in učinkovitosti sistema ter večjega zadovoljstva zavarovanih oseb ob uveljavljanju pravic in potreb po zdravstvenih storitvah. Ponujeno gradivo ZZVZZ pa vsebuje le malo opredelitev, ki bi jih lahko označili za "reformne" in ki bi bile v skladu z našimi pričakovanji. Besedilo zakona je nekakšna mešanica nekaterih dosedanjih predpisov ter Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, katerim

Posvet na ZPIZ: Milojka Kolar Celarc, Rosvita Svenšek in Dušan Keber

so dodane nekatere novosti. Tako pripravljeno besedilo pa je nedosledno in nedodelano. Zakon bi namreč moral povsem jasno opredeliti pravice in obveznosti zavarovanih oseb, občin, delodajalcev in države, kar pa je ostalo neuresničeno. V Zvezi društev upokojencev Slovenije podpiramo prizadevanja za prenovo sistema zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja.

Svenškova je v nadaljevanju poudarila, da upokojenci podpiramo prizadevanja za pripravo Zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Dolgotrajna oskrba je ena izmed vej socialne varnosti, ki s staranjem prebivalstva, in s tem povezanimi spremembami v načinu in pogojih življenja, vse bolj pridobiva na svojem pomenu. Med starejšimi je tako vse več takih, ki za opravljanje temeljnih dnevnih aktivnosti (hranjenje, oblačenje, vzdrževanje osebne higiene itd.) potrebujejo pomoč drugih in so celo od te pomoči odvisni. Zagotavljanje te pomoči na organiziran in na sprejemljiv način vsem, ki jo potrebujejo, naj bi uredil nov zakon o dolgotrajni oskrbi. Njegova glavna značilnost bi morala biti splošna dostopnost vsem ne glede na materialne ali druge okoliščine ter solidarnost pri financiranju dejavnosti dolgotrajne oskrbe. Ta stališča v ZDUS vseskozi podpiramo

Mag. Rosvita Svenšek: Glede na razmere bi vsekakor pričakovali, da bo nov zakon vnesel v sistem določene novosti in spremembe, ki bodo omogočile doseganje večje uspešnosti in učinkovitosti sistema ter večjega zadovoljstva zavarovanih oseb ob uveljavljanju pravic in potreb po zdravstvenih storitvah.

in pričakujemo tudi njihovo uresničitev. V javni obravnavi, ki je potekala do 20. 11. 2017, smo podali vrsto predlogov za izboljšave in spremembe teksta zakona, a povratne informacije oziroma novega teksta zakona še nimamo, zato navajamo le naša temeljna stališča. Predlog zakona poleg veliko pozitivnih rešitev vsebuje opredelitve, ki jih je potrebno spremeniti in dopolniti. Predvsem mora biti področje in ureditev dolgotrajne oskrbe povsem konkretno razmejeno od obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer v pravicah ljudi, v organizaciji dejavnosti, v službah in postopkih odločanja o področju kot celoti in o pravici posameznika. Prav tako bo potreben napor za zagotovitev zadostnih finančnih sredstev za to zavarovanje in pri tem upoštevati napovedane demografske spremembe in staranje slovenskega prebivalstva. V razpravi je sodeloval še nekdanji zdravstveni minister dr. Dušan Keber, ki je zdaj osebni svetovalec ministrice Kolar Celarčeve za področje usklajevanja Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, z njim pa smo se tokrat pogovarjali še za ZDUS-ov osrednji intervju.

Anja Šonc, foto Č. Kanoni

Kako odpraviti staromrznost

Udeleženci konference na temo boja proti staromrznosti

Mednarodne organizacije, raziskovalci, pristojni vladni sektorji in nevladne organizacije v svetu se zelo resno ukvarjajo z vprašanjem staromrznosti, včasih pri nas poimenovanega tudi »starizem«, po uveljavljenem angleškem izrazu »ageism«.

Za kaj pravzaprav gre?

Po izjavah predstavnika Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) na novembrski konferenci v Bruslju (Alana Officer) je staromrznost »stereotipizacija in diskriminacija ljudi na osnovi starosti, resni družbeni predsodek s pomembnimi posledicami, zlasti za starejše. Ustvarja tudi ovire za razvoj učinkovite politike o staranju«. Raziskovalci ugotavljajo, da je v svetu močno razširjeno in v družbi ne dosti poznano in priznано, ker je utrjeno v institucijah.

Opredeľujejo ga torej trije glavni elementi: stereotipi – kako o starejših ljudeh razmišljamo, predsodki – kako o njih čutimo in diskriminacija – kako ravnamo. Pojavlja se na vseh ravneh našega delovanja: na individualni ravni kot ponotranjeno pojmovanje vsakega posameznika, v medsebojnih odnosih ter v ravnanju, mnenjih in stališčih različnih skupin ter institucij, ki tvorijo celotno družbo. Zasedimo ga lahko na vseh za življenje pomembnih področjih: pravosodni sistem, urejanju prostora in okolja, v zdravstvenem sistemu, pri delu in zaposlovanju, v medijih in seveda kot osnova vsemu temu pri posameznikih. Pojmovanje in videnje starosti pri vsakem posamezniku se skozi njegovo delovanje prenaša na druge, višje nivoje in druga okolja. Srečuje se z mnogimi vplivnimi dejavniki (ekonomskimi, tehnološkimi ...), ki po dosedanjih ugotovitvah strokovnjakov ne prispevajo k njegovi spontani odpravi. Za obvladovanje in odpravljanje negativnega odnosa do starejših in staranja se moramo spopasti s številnimi izzivi: od zbiranja podatkov in možnih praks, raziskovanja, izdelave instrumentov, organiziranja praktičnih ukrepov in aktivnosti do pritegnitve vseh generacij v permanentno medsebojno komunikacijo že od rane mladosti dalje. Zato je Svet za zdravje pri WHO

sprejel resolucijo o globalni strategiji in akcijskem načrtu o staranju in zdravju. Globalna strategija pomeni svetovno kampanjo boja proti staromrznosti, v sodelovanju družbenih partnerjev, krepitev vsakodnevnih izkušenj starejših, večje vrednotenje lokalnih pobud in optimiziranje odziva politike. Vizija je svet za vse starosti. Cilj pa je spremeniti način razmišljanja, občutenja in delovanja proti starosti in staranju. Želi ustvariti komunikacijsko osnovo, ki bo pomagala pri poznavanju starosti in staranja po vsem svetu. V kampanjo je vključena tudi Evropska Unija. Preko svojih inštitucij ter različnih organizacij, tudi nevladnih, poskuša najti najboljši način za boj proti staromrznosti in preprečevanju njegovega širjenja. Pojav je v okoljih z nadpovprečnim deležem starejšega prebivalstva in njegovi hitri rasti še bolj zaostren. Strokovnjaki ugotavljajo, da bo potrebno izvajati izbrane strategije ter narediti potrebne spremembe v zdravstveni

in socialni politiki. Obstaja že vrsta pobud in pristopov tako na nacionalnih kot regionalnih in lokalnih ravneh. Iz raziskave, predstavljene na zgoraj omenjeni konferenci (Liat Ayalon), povzemam, da je od 32 zajetih držav, največji delež takih, ki so sprejele zakonodajo proti diskriminaciji in uvedle mehanizme za njeno izvajanje (75 %). Za malenkost manjši je delež tistih, ki so izvedle informativno kampanjo (72 %). 62 % jih je spremenilo ali razveljavilo obstoječe zakone, politike ali programe, ki diskriminirajo in/ali preprečujejo udeležbo starejših

Ob srečanju Upravnega sveta AGE platform je bila v so-organizaciji AGE in WHO izvedena konferenca na temo boja proti staromrznosti. Med udeleženci so bili poleg članic AGE platform tudi uradniki EK, strokovnjaki WHO in nekaterih ministrstev ali parlamentov EU držav. Med drugimi je svoj pristop v tem boju predstavila baskovska provinca, ki je bila na svojem stalnem predstavništvu pri EU gostiteljica srečanja.

ter dostop do ugodnosti, ki bi ustrezale njihovim potrebam in pravicam. Enak delež držav pa izvaja medgeneracijske dejavnosti. Te so pogosto predmet organiziranih dogodkov in srečanj, po katerih se kaže še večja potreba od zdaj obstoječega, saj se zdi, da imajo stari in mladi zelo malo spontanij interakcij, razen v vlogah skrbnikov in oskrbovancev.

Različne oblike medgeneracijskega sodelovanja, ki kažejo pozitivne učinke zlasti med aktivnostmi za spremembo odnosa do starosti poznamo, jih spodbujamo tudi v naši zvezi, v možnih okvirih pa jih uresničujemo tudi na ravni države.

Besedilo in foto, Jožica Puhar

Razvojne spremembe zahtevajo prilagajanje

Upokojenci smo pogosto videni kot velika družbena skupina, ki se bori le za svoj ekonomski položaj – za pokojnino. To v nekem manjšem deležu drži. Zadostna pokojnina za preživetje je neizogibna potreba, da se sploh pojavljajo drugi interesi. S pokojnino je podobno kot z zdravjem – čega ni, je vse drugo nepomembno. V našem interesu pa so še številni drugi izzivi. Sedanje in pričakovane spremembe v družbi in odzivi nanje nas silijo k širšim razmislekom.

Premalo spoznanj o posebnostih v skupinah starejših oseb

V Sloveniji je zdaj približno 19 % prebivalcev v starosti nad 65 let, kar se v obravnava pojmuje kot »starejši«. Do leta 2030 bo ta delež narasel na približno 25 %. Upokojencev je seveda mnogo več, ker so med njimi tudi mlajše skupine, vendar večinoma delijo usodo starostnih. Seniorji in upokojenci v strukturi prebivalstva nismo homogena skupina – ljudje istih značilnosti, potencialov in potreb. Nismo samo nemočni in ranljivi. V Evropi se je namesto »starejši« uveljavil izraz »starejše osebe«, kar ponazarja individualnost in s tem možne različnosti. Sprememba demografske strukture bo izzvala nujnost številnih prilagoditev in ukrepov. Za oblikovanje le-teh je potrebno imeti solidne osnove, da so lahko ciljno usmerjeni in tako učinkoviti. Imamo pa težave že pri koriščenju in zbiranju podatkov za opredelitev potreb. Vse kar je preko 65 let se v prikazovanju položaja prebivalstva in v različnih strokovnih obravnava enostavno poimenuje kot »starejši«, brez ugotavljanja in navajanja strukturnih različic in specifičnosti. Današnje razmere podaljševanja obdobja dela in povečevanja pričakovanih let življenja pa zahtevajo podrobnejše spremljanje posameznih skupin. Situacije, možnosti in potrebe oseb od 64 pa tja do 90 let so zelo različne in potrebne različnih pristopov. Ob navedenem niti primerljivih podatkov ni mogoče spremljati in tako zagotavljati osnove za ustrezno politiko in pripravo pravih instrumentov – programov, financ, potrebnih kadrov za realizacijo. Smiselno bi bilo, da bi pristopi v obravnavi prebivalstva sledili demografskim trendom.

Nove možnosti na trgu dela

Z vidika trga dela imajo osebe nad 50 let dve prevladujoči možnosti – od tistih, ki delajo, se pričakuje podaljševanje obdobja dela. Tisti, ki so izpadli iz delovnih procesov ali bili že upokojeni, pa so imeli v letih krize kaj malo možnosti za ponovno vključitev na delo. Po letu 2008 je bilo skoraj neresno razmišljati, da bi bile starejše osebe upoštevane kot delovni potencial in imele kake priložnosti na trgu dela. Delodajalka, ki je zaposlila 61-letno žensko, je bila nekaj časa prava medijska senzacija. Možnosti se zdaj, vsaj teoretično gledano, širše odpirajo. Situacija se je v zadnjih dveh letih pomembno spremenila. Doživljamo gospodarski vzpon, gibanje Splošnega družbenega proizvoda (GDP) je pozitivno in povpraševanje po delavcih narašča. V evidencah služb za zaposlovanje so v večini osebe, potrebne individualne obravnave. Nihče ne zanika potrebnega dopolnilnega usposabljanja in izobraževanja, ki pa žal v naših razmerah za starejšo populacijo tudi nima ustreznega mesta in ne vzpodbud. Večkrat deklarirano, malo uresničeno. Manjka celo v specifični zakonodaji o izobraževanju odraslih. Nekaj korekcij prispevajo le ukrepi aktivne politike na trgu dela.

Potenciali, ki niso registrirani v evidencah iskalcev

Je pa še neevidentirana množica kadrov, ki bi glede na svoje delovne zmožnosti in znanja lahko opravljali določena dela, čeprav tega aktivno ne iščejo. Zavira jih nestimulativna zakonodaja, ki vsebuje finančne posledice v razmerju med izplačilom plače in pokojnine v primeru plačanega dela. To je tudi časovno omejeno, pogodbeno intelektualno delo pa še visoko obdavčeno. V takih pogojih nas govorjenje o srebrni ekonomiji spominja na slabo šalo. Oviro za delo pogosto predstavlja tudi toga organiziranost in delitev dela pri gospodarskih subjektih, ki je prilagojena dinamični, aktivni delovni populaciji srednjega življenjskega obdobja. Vsako prilagajanje zmožnostim drugačnih pa je deklarirano kot velik strošek. Verjetno gre za pomanjkanje volje za take

Starejši poznamo spretnosti in znanja, ki jih mladi rod ne pozna več. Foto arhiv ZDUS

ukrepe pri delodajalcih, dokler se potrebe še z lahkoto pokrivalo na trgu dela. Kako pa se bomo organizirali ali bolje preračunali od tod dalje? Bomo »uvažali« delovno silo – s čimer generalno gledano že računamo – tudi za tisto delo, ki bi ga lahko opravili starejši? Bomo tudi za ta dela povečevali obremenitve socialnega standarda v državi, ki naj bo enaka za vse, socialna tudi v primeru migrantov? Pričakujemo, da se bo odnos do starejših pri vključevanju na delo spremenil.

Uvajanje v delo in prenašanje izkušenj

Prenašanja znanj in veščin s starejših na mlajše skoraj ni v naših delovnih okoljih. Je pa nujno potrebno tako normativne ureditve kot praktične uvedbe. V gospodarskih družbah imamo težave celo z urejanjem vajeništva in mentorstva v delovno aktivni populaciji, da ne govorimo o potrebnih novih oblikah, kjer naj se vključujejo kandidati za v pokoj ali že upokojene osebe. Javne službe se dušijo pod obilico dela ob sicer številnih, a slabo pla-

čanih in še bolj šibko v delo uvedenih uslužbencih, ki niso imeli priložnosti sprejeti posredovanja praktičnih nasvetov in izkušenj s strani svojih predhodnikov. Odpusti nesposobnih iz poslovnih razlogov tu tudi niso možni. S krizo uvedeni ukrepi varčevanja, ki so blokirali novo zaposlovanje ob odhajanju starejših v pokoj, pa so marsikje ustvarili vrzeli v kadrovske strukturi, ki jih ne bo mogoče hitro odstraniti.

Sodelovanje generacij

Ravnanja, ki smo jim zdaj še priča, spadajo v vsepovsod prisoten fenomen staromrzištva. Ta pomembno vpliva na možnosti starejših oseb v družbi in na trgu dela. Želimo, da bi spoznanja, do katerih bomo prišli v okviru svetovne kampanje proti omenjenemu pojavu

in na njihovi osnovi oblikovana priporočila, v bodoče postala del oblikovanih politik oz. del programov, ki so v interesu starejših. Ker je za spremembo mentalitete in odpravljanje predsodkov bistveno delovanje z mladimi vse od otroštva dalje, je pomembno, da širimo povezovanje z njimi, tako delovno kot organizacijsko in skupaj oblikujemo predloge normativnih sprememb, predvsem pa urejanja in zagotavljanja več možnosti za medsebojni prenos znanja, veščin in izkušenj. Vlada je lani sprejela Strategijo dolgožive družbe, ki vsebuje številne usmeritve in predloge za ravnanje na vseh nivojih. Pri njeni pripravi so strokovnjaki ZDUS aktivno sodelovali. Zdaj pa je na vseh nosilcih nalog in tudi na nas, vsakem posamezniku, odgovornost za to, kako bomo zamislili in predloge uresničevali.

Jožica Puhar, foto Arhiv ZDUS

Končno s(m)o se srečali

Že v decembru smo načrtovali srečanje naših nepogrešljivih, srčnih in pogumnih koordinatork pokrajin, ki morajo mnogokrat prevzeti na svoja utrujena pleča toliko težav, toliko zgodb, ki se odvijajo tam daleč po Sloveniji, tam, kjer mnogokrat ne sežejo nobene socialne službe. Srečanje je končno uspelo v januarju, kjer so morale pod budnim očesom naše Rožce, vodje programa in strokovnih sodelavk s strani ZDUS, pregledati, proučiti (to nalogo so že imele doma in so prišle le s pripombami in vprašanji) in dopolniti nov izračun dotacij na osnovi podatkov o razsejnosti posameznih območij po Sloveniji, ki jih pokrivajo s svojimi društvenimi koordinatoricami in prostovoljkami. Če se bo kjerkoli zatikalo, jim je pomoč obljubil gorenjski pokrajinski koordinator, Edo Kavčič.

Seznanile so se s problematiko, ki nastaja na terenu, pa o poročanju in o kontroli podatkov. Ponovno se je izpostavilo, da v vsakem društvu za finance odgovarja predsednik in brez njegovega podpisa nakazila ne morejo biti izplačana. Ravno zaradi realnosti poročanja in kontrole podatkov smo dodali navodilo, da morajo pokrajinski koordinatorji zbrati vsa poročila svojih društev do konca februarja, jih pregledati, in do konca marca predati na ZDUS.

Poslali smo pismo vsem predsednikom društev in društvenim koordinatorjem, ki ga je sprejel *Programski svet Programa Starejši za starejše. Predsedniki in koordinatorji, pogledjte, in pismo upoštevajte z vso odgovornostjo, saj je ZDUS s podpisom pogodbe z Ministrstvom za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti zavezana, da bodo izvajalci programa sredstva porabili izključno v skladu s podpisom pogodbe in prijavo.* Program dela je natrpan zaradi novosti, ki jih prostovoljci izvajajo poleg vseh pomoči bolnim in osamljenim, saj informirajo in razdeljujejo zgibanke EKO sklada za subvencioniranje pri zamenjavi kurilnih naprav, kar izvaja Ministrstvo za okolje in prostor, prav tako pa še promocijski material za zavarovalnico Triglav in E-oskrbo, saj pomagamo Telekomu pri realizaciji programa o oskrbi na daljavo, kar želi vključiti v Zakon o dolgotrajni oskrbi. Telekom naj bi na osnovi podatkov in kriterijev, ki smo jih pripravili v ZDUS in z našo pomočjo, nagovoril župane za subvencioniranje opreme in storitev. Še vedno je težava pri pridobivanju podatkov! Res pa je, da je pred nami nov Zakon o varovanju podatkov, zato moramo v skladu z njim čim prej pridobiti mnenje informacijske pooblaščen-

Spoznanja in izkušnje si radi delimo in o njih razpravljamo

ke o posredovanju podatkov v posameznih občinah. Kjer pa bomo zaznali težave, se bo v reševanje vključilo vodstvo ZDUS.

Zavarovanje prostovoljcev bo predvidoma dorečeno v mesecu februarju, saj sta ostali aktualni ponudbi zavarovalnice Triglav in zavarovalnice Sava. Izobraževanje naj bi potekalo tako kot vsako leto v našem hotelu Delfin. Teme so aktualne. Od zakonodaje, težav na terenu, poročanja, izračunov, sociale, zdravstva ... O vsem boste obveščeni pravočasno. Proučiti moramo zlasti izobraževanje prostovoljk s Primorske, saj iz Izole odhajajo domov in se marsikdaj zaradi družine ne morejo posvetiti neformalnemu izobraževanju tako, kot če bi bile ves čas prisotne. Seveda bomo pomagali, kajne? Veseli smo, da bomo lahko v program vključili nova društva, da smo leto 2017 zaključili pozitivno, da smo prepričani v program, in vsi skupaj smo delili mnenje, da si moramo prizadevati, da se bodo v prostovoljstvo vključili mlajši, saj je v teh letih kar nekaj prostovoljk obnemoglo in mnogo se jih je znašlo v vlogi prejemnikov pomoči; dobroto, čas, nasmeh, toplino besede in pomoč potrebujejo zdaj same, zato se moramo vsi dobro zavedati tega, kar same neštetokrat ponovijo: **»Danes pomagam jaz tebi, jutri boš ti meni!«**

Drage naše neutrudne sodelavke, naj bo tudi leto 2018 polno sreče, radosti in medsebojnega spoštovanja do vašega prostovoljnega dela.

Vera Pečnik, foto ČK

Kako naj politiko naredimo bolj človeško?

Politika se čedalje bolj oddaljuje od ljudi, od njihovega blagra. Večinsko javno mnenje jo ne zanima; odločitve sprejema mimo strokovnih mnenj (skupnosti in institucij). Če je vir pravnih pravic pravo, potem je vir človekovih pravic človečnost oz. človekova moralna narava. Človekovih pravic ne potrebujemo za samo življenje, temveč za dostojanstvo oz. človeka vredno življenje.

Moderno pravo mora biti v službi človeka. Zaščita človekovih pravic se lahko udejanji le z vladavino prava, ki spoštuje atribut "človekove", ki predpostavlja, da imamo te pravice vsi ljudje enako in v enakem obsegu že zato, ker smo ljudje in sicer ne glede na

spol, narodnost, raso, starost, veroizpoved, družbeni položaj itd. Starejši, zlasti v poznem tretjem življenjskem obdobju in še posebej v četrtem (v četrtem sploh ne obstajamo) smo ranljiva skupina državljanek in državljanov. Trditev potrjuje med drugim osnutek zakona o dolgotrajni oskrbi, s katerim je razen snovalcev malokdo zadovoljen. Ministrstvo za zdravje hoče s to novo zakonodajo narediti poceni negovalne bolnišnice. Zavračajo ga v Skupnosti socialnih zavodov, v Socialni zbornici Slovenije. Za ministrico Kopač Mrakovo je osnutek zakona veliko razočaranje. V njem je nedodelano srečanje socialne in zdravstvene dimenzije. Predlagatelji so prezrli socialno komponento človeka. Predlog favorizira možnost, da neformalno oskrbo prevzamejo družinski člani, kar pa sproža plačevanje iz žepa celo več kot danes in sproža vprašanje vpliva na položaj žensk, ki običajno nudijo pomoč. Tudi pripombe Zveze društev upokojencev Slovenije na osnutek zakona so tehtne. Predlagajo, da se osnutek zavrne in oblikuje nov, primernejši koncept (v Sloveniji ga pripravljamo že poldrugo desetletje).

Na vse to sem v razpravi opozoril najvplivnejše pravnike za leto 2017 na podelitvi priznanj v Hotelu Intercontinental, rekoč: **Kako naj, tudi z vašim prizadevanjem, naredimo politiko bolj človeško?** Se je zapisalo istega dne gostujočemu peresu v Delu, dr. Matjažu Gamsu: "Vremena Kranjcem bodo se zjasnila, ko bomo državljani zahtevali kakovostno delovanje naših politikov, ko bodo mediji korektno pokazali na tiste, ki so kaj naredili za svoje volivce, in ko bomo mi, volivci, volili poštene in sposobne politike na podlagi njihovega delovanja – kaj so naredili za nas in Slovenijo. In ko bodo naši voditelji upoštevali bistre pripombe stroke in ljudstva".

Milan Pavliha, foto IUS INFO

Udeleženci pravnškega »summita«

Revija Vzajemnost podarila ček za 870 evrov

V prejšnji številki revije smo pisali o posebni potici, tisti potici, ki je bila narejena za »**dober namen**«. Ideja zanjo se je porodila kolegici mag. Jožici Dornič, glavni in odgovorni urednici revije Vzajemnost. Na festivalu za tretje življenjsko obdobje so v Cankarjevem domu zanjo iztržili 435 evrov, Dorničeva pa je obljubila, da bodo v uredništvu Vzajemnosti ta znesek podvojili in ga namenili našemu programu Starejši za starejše. Zadnje dni januarja se je tako zgodila »primopredaja« čeka, ki ga je na sedežu ZDUS Jožica Dornič izročila predsedniku Janezu Sušniku ob prisotnosti podpredsednice Vere Pečnik. Po predaji so vsi trije stopili še pred naš objekt in nastala je spominska, »zgodovinska« fotografija.

ČK

Vera Pečnik, Jožica Dornič in Janez Sušnik

ZDUS na mednarodni konferenci o inovativnem bivanju starejših v Trevisu

Predstavniki ZDUS in NS PIZ so se v prvih februarjskih dneh udeležili mednarodne konference o inovativnih oblikah bivanja starejših v italijanskem Trevisu. Organizator dogodka je bil inštitut ISRAA, ki na območju Trevisa in okolice nudi starejšim bivanje v oskrbovalnih stanovanjih in domovih za starejše ter izvaja storitve oskrbe in prehrane na domu.

Na konferenci so bile predstavljene inovativne prakse bivanja starejših, psihološki vidik staranja in druge aktivnosti za starejše. Na

konferenci so se poleg gostiteljev in uporabnikov njihovih storitev predstavili tudi predavatelji iz Irske, Italije, Portugalske in Slovenije. Našo državo sta predstavljala direktor Nepremičninskega sklada mag. Andrej Hudoklin in Alenka Ogrin iz Zveze društev upokojencev Slovenije. Direktor Nepremičninskega sklada mag. Andrej Hudoklin je predstavil družbo, njene usmeritve in najnovejši projekt bivanja starejših - Center starejših Izola. Na konferenci so države udeleženske predstavile dobre prakse inovativnega bivanja starejših, psihološki vidik staranja in druge projekte, ki vključujejo bivanjsko kulturo starejših. *foto NS PIZ*

Čaroben ambient muzeja Svete Katarine v Trevisu

Podpora pospešitvi obravnave in sprejemanju Direktive EU o ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem staršev in negovalcev.

Evropska komisija je 26. aprila 2017 predlagala Direktivo o "ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem staršev in negovalcev", temo, o kateri trenutno tečejo razprave v Svetu Evropske Unije. Prihodnji meseci, pod bolgarskim predsedovanjem, bodo odločilni za to temo. Izjemno pomembno je, da razprava napreduje, da ne bi predlog Komisije zvodnel in da ne bi prišlo do dodatnih ovir, ki bi odložile sprejem.

Evropsko zavezništvo, ki deluje na tej direktivi in v procesu njenega sprejemanja ocenjuje, da se ljudje v Evropi ne počutijo integrirani v evropski projekt, čutijo, da so izgubili v tekmi z globalizacijo in iščejo odzive na protievropska čustva. To je posledica dejstva, da je EU v zadnjih letih pozabila na svoj človeški obraz in na ambicijo, da preseže finančno in gospodarsko povezovanje, da bi ustvarila pravo socialno Evropo.

Obstoječi pravni in institucionalni okvir, ki se ukvarja z dopustom, ne obravnava v zadostni meri težav, s katerimi se srečujejo starši in skrbniki, in ne zagotavlja primernih rešitev za potrebe sodobnih družb. (tj. starajoče se prebivalstvo, vrzel med plačami in pokojninami ter ne/enakost na trgu dela).

Predlog direktive o ravnotežju med poklicnim in zasebnim življenjem je prava pot naprej, zato je treba njegovo obravnavo pospešiti, direktivo sprejeti, potem pa spremljati izvrševanje.

Direktiva o podpori ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem staršev in negovalcev bo prvi konkreten primer ureja-

nja pravice iz sprejetega Evropskega stebra socialnih pravic v pravnem redu Evropske unije.

Nekateri ukrepi bodo prinesli resnične spremembe v življenju mnogih Evropejcev. Še posebej koristni so uvedba plačanega desetdnevnega očetovskega dopusta, pravica do petih dni plačanega dopusta za nego na delavca na leto, če je treba skrbeti za vzdrževanega družinskega člana, neprenosljiv plačan starševski dopust (v višini nadomestila, ki velja za bolniški dopust) in pravica zahtevati prožne delovne pogoje, kadar gre za nego.

S tem pozivom za podporo se, kot polnopravna članica AGE platform Europe, EURAG in EUROCARERS, vključujemo v skupna prizadevanja starejših v Evropi, za pridobitev določenih rešitev, ki jih že dolgo pričakujemo in za katera verjamemo, da imajo lahko pomemben vpliv na življenje ljudi.

V Sloveniji imamo nekatera vprašanja, predvsem s področja družinske politike dobro rešena, odprta pa so vprašanja statusov negovalcev.

Uresničevanje bo morda zahtevalo nekaj naložb in prilagoditev nacionalnih zakonov in politik. Toda to je del razvojnih sprememb in zahtev, ki nam narekujejo več prožnosti in zagotavljanje več možnosti. Predlagamo, da v okviru svojih pristojnosti in delovanja v inštitucijah EU podprete nadaljnjo obravnavo in sprejem direktive, in tako pripomorete k urejanju tega dela socialnih pravic v EU ter priznavanju statusov negovalcem.

Predsednik ZDUS, Janez Sušnik

***Iskrene čestitke
ob 8. marcu, dnevu žena,
želi vodstvo ZDUS***

Pogovor o knjigi v Domu starejših občanov Ljubljana Šiška

Zadnje januarske dni je prof. Milan Pavliha preživel prijetno uro med stanovalkami in stanovalci šišenskega doma starejših. Predstavil je svojo knjigo z naslovom »Za vedrejšo starost« in svoje izkušnje, večkrat tudi negativne – staromrzniske poglede naše družbe na starejše in njihovi odrinjenosti iz aktivnega življenja in odločanja. Poudaril je, da je zelo pomembno, da človek ostane veder in aktiven in da tudi v starosti počne stvari, ki jih ima rad.

Ni toliko pomembno, koliko si star, pomembneje je, kako si star! – je zaupal moto moje knjige. Mnogi prisotni so poznali pokojnega psihologa Vida Pečjaka, ki je to misel izrekel v svoji Psihologiji staranja. Kronološka starost je čedalje bolj nezanesljivo merilo skoraj vsega o človeku. Kajti staramo se različno – umsko, telesno in socialno. Klepet se je dotaknil tudi človekovih življenjskih izkušenj, ki so njegovo največje in najbolj osebno bogastvo. Malokaj toliko pripomore, da starejši doživlja svoje življenje kot vredno, je to, da drugi – zlasti mlajši od njega – njegove življenjske izkušnje jemljejo resno. Človek kot ustvarjalno bitje, po Antonu Trstenjaku, ustvari v okvirih svoje svobode in osebnega prizadevanja izvorno in enkratno življenjsko izkušnjo. Če

Številni stanovalci doma so prisluhnili zanimivemu pogovoru z avtorjem

naj človek v tretjem in četrtem življenjskem obdobju predaja svoja življenjska spoznanja in izkušnje, se mora sam nenehno učiti: tudi v domu. Proti koncu zares medsebojno iskrenega srečanja s klepetom je bil govor o osebnih izkušnjah, kako kultura oz. vključenost v ljubiteljski kulturi lepša in bogati življenje ter nudi neštete možnosti za uresničevanje vsega tega. Razšli so se z obljubo, da jih še letos obiščejo ljubljanski godbeni veterani.

Milan Pavliha, foto Maja Likar

DU Pivka obeležilo kulturni praznik

V Društvu upokojencev Pivka imamo zelo dejavno kulturno sekcijo, zato nam je Prešernov dan pisan na kožo. Tokrat smo pripravili prireditev, s katero smo počastili več pomembnih obletnic. Večer so s pesmijo začele pevke ŽeVS Rožmarinke, nato pa je sledil nagovor predsednika društva, mag. Evgena Primožiča.

Poudaril je pomen kulture v vsakdanjem življenju, saj kultura ni le umetniško ustvarjanje. Pomembna nam je kultura govora, vedenja, medsebojnega spoštovanja. Poleg spretnih peres imajo naše članice tudi spretno roko, s katerimi gradijo kulturo na svoj način, zato smo sceno za prireditev okrasili z njihovimi ročnimi deli. Člani krožka *Beremo skupaj*, smo se najprej poklonili Ivanu Cankarju. Občinstvu smo predstavili odlomek iz črtice *Desetica*, pesem iz zbirke *Erotika* z naslovom *Oj, ljubica iz prejšnjih dni* in Cankarjev in Jernejev *Očenaš*. Cankarjevo socialno tematiko, ki do danes ni izgubila svoje ostrine, je na kitari zaokrožil Kristjan Črlenec s Smolarjevo pesmijo *Klošar*.

V drugem delu smo se spomnili stoletnice konca prve svetovne vojne. Ernesta Mevlja nam je predstavila pretresljivo zgodbo. Njen stric je kot vojak v prvi svetovni vojni s fronte svoji družini vsak dan pisal pisma, dogodke pa si je zapisoval v dnevnik. Družina je zapiske dobila po njegovi smrti. Pisal je tudi pesmi in eno njih smo slišali ta večer. Drugo pesem, Izpoved vojaka, pa je napisala

Prešeren in Cankar sta bila rdeča nit kulturnega večera

Lidija Pavzin. Večer smo sklenili bolj vedro, saj sta se nam napovedovala pust in valentinovo. O življenjskih spoznanjih, potovanjih, ljubezni in veselju do življenja, so v svojih delih spregovorili člani krožka *Beremo skupaj*. Praznični večer pa smo sklenili s pesmijo. Jadranka in Kristjan sta nam na srce položila pesem in misel Ferija Lainščka, *Ne bodi kot drugi*.

Besedilo in foto, Jožica Knafelc

Polepšaj si dan, beri na glas!

Prvi februar je svetovni dan glasnega branja, ki ga je Vodnikova domačija v Ljubljani, hiša branja, pisanja in pripovedovanja, proslavila z novo dejavnostjo: prvo letošnje glasno branje so organizirale članice ljubljanske sekcije Društva upokojenih pedagoških delavk Slovenije. Odslej bo tak dogodek vsak prvi četrtek v mesecu ob 10 dopoldan.

V Vodnikovi domačiji je upokojenke in enega upokojenca pričakal prijeten svetel prostor, dekleta, ki vodijo ta aktivni hram kulture, so ponujala čaj, kavico in piškote. Ni nas bilo veliko, a je tako tudi prav: branje, kljub temu da je glasno, ostaja na robu intimnega, čeprav sodi v okvir socialnih dejavnosti in pedagogike. Tako meni tudi Bob Stein, ustanovitelj in direktor mednarodnega inštituta za razvoj knjige. Ta ameriški sociolog in filozof je minulo poletje v Ljubljano pospremil svojo dolgoletno (40 let) partnerko Ashton Applewhite, ki je tukaj predstavljala svojo knjigo, svetovno uspešnico, v prevodu ima naslov **Lepota let – manifest proti starizmu**. Takrat se je zdelo, da je avtorica tista, ki je najpomembnejša, a se je izkazalo, da je od nje še bolj pomemben njen mož Bob Stein. Prav zaradi utemeljitve potreb po glasnem branju. Na Nizozemskem se odpirajo klubi glasnega branja, podobno se dogaja v Belgiji in Nemčiji. Izkazalo se je, da je glasno branje ljudem všeč, povezuje jih in zabava zaradi novo odkrite igrive intelektualne dejavnosti. Glasno prebran odstavek ali stran iz nenaključno izbrane knjige in pogovor o prebranem ustvarijo med ljudmi nepričakovano povezano družbo, kar dokazujejo dobro obiskani dogodki glasnega branja, kamor se znova in znova vračajo. Drugo novo odkrito spoznanje pa prihaja iz medicinskih raziskav o delovanju možganov. Že dolgo se je vedelo, da imajo avstralski Aborigini pol manj težav z ohranjanjem možganskih sposobnosti od drugih ljudstev, kar je posledica pihanja v lesen inštrument didgeridoo. Tresljaji možganske skorje, ki jih povzročata globoki glas pihala, so v resnici možganska telovadba, enake posledice ima petje in glasno govorjenje. Prekrvavljeni možgani so odpornejši na bolezni in starostno razpadanje. Ljudje nekako vedo, da sta petje in glasno govorjenje najboljša varuha možganskega zdravja, je rekla ena od bralk, ki so prišle na ta dogodek v Vodnikovo domačijo.

O glasnem branju je na spletu pa tudi na družbenih omrežjih milijone zapisov. Eden takih se mi je zdel zanimiv: Marcos Allende

Udeleženci branja v Vodnikovi domačiji v Šiški

iz Saragoze, ki je lani praznoval 60-letnico poroke, je na twitterju zapisal, da ju je z ženo Ines vsa leta združevalo glasno branje. Srečala sta se predavnimi 60 leti v lokalni knjižnici in se od takrat nista razšla. Oba strastna bralca sta skupaj prebrala nešteto knjig. V začetku sta to počela zvečer v postelji, pozneje tudi na potovanjih. Žena je vozila, on ji je medtem bral in obratno. Ko je on vozil, je ona brala. Glasno branje je zanj nepogrešljiv del življenja. Pri nas Vodnikova domačija sploh ni edina. Morda je le prva, ki se je s to dejavnostjo tudi uradno pridružila organizaciji LitWorld in stotini držav s 750 milijoni ljudi, ki sedem let organizirano berejo na glas vsakega 1. februarja. Kajti v svetu poslov in ekranov si s tako dejavnostjo zavestno vzamemo čas za domišljijo. Nismo sami. Dokaz je novejša čestitka, ki mi jo je poslala znana vrhniška zeliščarica Terezija Nikolčič: »Videla sem na facebooku, da si se spomnila Ivana Cankarja ob njegovi 100-letnici. Tudi mi smo se v Cankarjevem letu lotili nove dejavnosti: v Močilniku beremo njegova dela: črtice, vse, kar je pisal in vse, kar je bilo objavljeno v časopisih o njem. V njegov spomin in na Močilnik. Berejo ob vsakem vremenu, vsako sredo ob 17. uri, kar na svežem zraku.« Druženje na nov način, ki ga prinaša glasno branje. Svetovi domišljije, v vsaki glavi drugačni, dobijo nov temelj, na katerem raste hiša polna prijaznih ljudi.

Besedilo in foto, Lada Zei

Slikarska razstava v Monoštru

Društva upokojencev iz Pomurja že vrsto let sodelujejo z zamejci – Slovenci v Porabju na Madžarskem. Zelo aktivno je sodelovanje z DU Murska Sobota in to prav posebej na področju kulture. Sekcija MOZAIK, ki vključuje ljubiteljske slikarje iz DU Murska Sobota in drugih krajev Pomurja, ki svojih slikarskih sekcij nimajo, že vrsto let razstavlja v Slovenskem domu v Monoštru, v Porabju pa se vrstijo tudi slikarske kolonije.

Lani in predlani sta bili organizirani slikarski koloniji omenjene sekcije in prav slike iz teh dveh kolonij so zdaj postavljene na ogled v Slovenskem domu v Monoštru. Na razstavi sodeluje 9 lju-

biteljskih slikarjev, skupaj pa je razstavljeno 16 slik nastalih v obeh kolonijah, ki zrcalijo življenje in naravo Slovenskega Porabja. Prisotni so bili nad eksponati navdušeni. Na samem odprtju razstave so sodelovale predsednica DU Murska Sobota Angela Novak, ljubiteljske slikarke in del članov glasbene skupine Cvetje v jeseni iz DU Murska Sobota. Na razstavi je bil prisoten tudi Jože Hirnök, predsednik Slovenske zveze v Porabju, generalni konzul Republike Slovenije v Monoštru dr. Boris Jesih s soprogo, predsednica porabskih upokojencev Klara Fodor ter predsednica PPZDU Murska Sobota Vijola Bertlanič, prav tako ljubiteljska slikarka. Angela Novak je pozdravila vse navzoče in poudarila pomen sodelovanja upokojencev iz Pomurja in Porabja. Spomnila se je tudi

slovenskega kulturnega praznika. Prisotne je pozdravil še Jože Hirnök. Poudaril je pomen srečevanja upokojencev z obeh strani državne meje, ki veliko pripomore k ohranjanju slovenskega jezika in naše kulture v Porabju. Srečanje med porabskimi in pomurškimi upokojenci sega že leta nazaj. Prisotni so se spomnili nekdanjega predsednika DU Murska Sobota Jožeta Vilda, ki je pred 13. leti umrl prav na odprtju ene izmed razstav v isti dvorani, kjer je zdaj razstava, in katerega se vsako leto na teh prireditvah posebej spomnijo. Po nastopu glasbenikov s pesmimi v prekmurskem narečju je bila v počastitev kulturnega praznika predstavljena še Prešernova Železna cesta. Slikarska razstava bo odprta do konca meseca februarja.

Besedilo in foto, Vijola Bertalanič

Člani sekcije pred razstavljenimi deli

Danica Kocet – dobitnica srebrne plakete JSKD

Prejemnica s plaketo in priznanjem

Javni sklad Republike Slovenije za kulturno dejavnost je 24. 1. 2018 na osrednji prireditvi sklada na Ljubljanskem gradu podelil priznanja za življenjsko delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske kulture. Srebrno plaketo je prejela tudi Pomurka Danica Kocet, ki je že vse življenje dejavna na različnih področjih kulturnega življenja, prav poseben pečat v naši pokrajini pa je pustila na področju folklorne dejavnosti.

V obrazložitvi je zapisano, da je vse svoje življenje dejavna na različnih področjih kulture. Kot prosvetna delavka na Osnovni šoli v Turnišču je med drugim skrbela za razvoj mladih folkloristov. V domačem kraju je 30 let vodila Kulturno društvo Štefan Raj Turniš-

če, kjer je sredi sedemdesetih let ustanovila folklorno skupino, ki še danes obuja ljudske plesne, plesne in običaje pokrajine in okolice. S svojimi folkloristi je gostovala v Avstriji, Hrvaški, na Madžarskem in po raznih krajih Slovenije. Izobraževala se je kot voditeljica otroških in odraslih folklornih skupin in to znanje danes prenaša naprej. Bila je mentorica folklornih skupin, ki so se ustanovljale na novo. V Dobrovniku, Črenšovcih, Žiških, Lendavi. Aktivna je bila v organih Zveze kulturnih društev Lendava in v JSKD Lendava. Tudi kot občinska svetnica v Turnišču dela še danes z velikim poslušom do kulturne politike.

Danica Kocet je predsednica DU Turnišče, voditeljica folklorne skupine pri tem društvu in že dalj časa aktivna v PPZDU Murska Sobota, kjer uspešno vodi Komisijo za kulturo in izobraževanje. Vse aktivnosti na področju kulture v naši pokrajini se izvajajo pod njenim vodenjem. S svojo folklorno skupino vsako leto sodeluje na odprtem odru na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. Pred dvema letoma je v okviru projekta *Nazdravje*, ki je potekal v okviru CZR Murska Sobota in v katerem so sodelovala naša društva upokojencev, združila folkloriste iz različnih društev, ki so potem nastopali v Ljubljani, na srečanju upokojencev Pomurja, na Etno večeru v Pomurju in v Ljubljani.

Danica Kocet se je kulturnemu in ustvarjalnemu delu vselej predajala z žarom. Za prejeto priznanje ji iskreno čestitamo z željo, da še naprej skrbi za ohranjanje kulturne dediščine in dobro počutje vseh nas, starejših.

Vijola Bertalanič

Ali dediji živijo – Jože Prednik

Društvo upokojencev Dravograd že vrsto let pripravlja pogovore z znanimi Korošci, ki jih povabi na pogovor v knjižnico Dravograd. Knjižnica, ki vsakodnevno gosti številne osebnosti in aktivnosti, je središče bralne kulture v Občini Dravograd. Dravograjčani so Ravenčana in predsednika Društva upokojencev Ravne na Koroškem ter pisca knjige *Dediji živijo*, Jožeta Prednika, povabili v knjižnico, kjer se je z njim pogovarjala članica DU Dravograd Krista Ločičnik.

O Jožetu Predniku in njegovi knjigi je recenzentka mag. Irena Oder zapisala: »Jože Prednik živi na Ravnah na Koroškem in je eden tistih fabriških delavcev, ki je prosti čas namenil kulturnemu ustvarjanju in družbenemu delovanju. V zbirki *Dediji živijo* sporoča svoje spomine, občutja do narave, domovine, domačega kraja in ljudi. Pesmi je avtor razdelil na tri sklope: *Spomini*, *Z vnuki* in *Pesmi za groš*. Kot nekakšen okvir je v prvem sklopu uvodoma zapisal kratek prozni tekst *Rad se spominjam* ali *Bilo je nekoč*. Med *Spomine* je

uvrstil tudi prozni opis dogodka s sosedi z naslovom *Sosedova Micka*. Zbirko zunaj vseh sklopov pa zaključuje kratek prozni tekst *Demenca*, s katerim na humoren in hudomušen način spomni na najpogostejšo hudo bolezen starejših. A tudi to je pač realnost in humornost razumemo v tem smislu: sprjazniti se je treba. Prednikov slog je preprost, ritem je svoboden, ponekod ga ponese v rime ali asonance. Ukrasni pridevki so bolj 'vsakdanji', pogost je zamenjan besedni red. Verzi so mestoma 'pripovedni'. Prozne zgodbe bolj sledijo zgodbi kot slogovnim posebnostim. Ljudsko, bi lahko povzeli z eno besedo. A tak je Jože Prednik. Preprost, ljubi življenje, svojo družino, ljudi okoli sebe, svoj kraj in domovino.« Številnemu občinstvu ob prijetnem večeru v dravograjski knjižnici sta pesmi iz knjige prebirali voditeljica Krista Ločičnik in mag. Ivanka Mori.

Besedilo in foto, Željko Kljajić

Prijeten ambient knjižnice Dravograd

Ali dediji živijo – Jože Prednik

RADOVEDNI VNUK

Kaj dediji ne hodijo v službo?

*Ne, vnuček moj,
Dediji ne hodijo v službo.
Kdo bi tebi delal družbo,
Kdo s teboj bi jedel pice,
Kdo bi doma jezil bice,
Če bi dediji hodili v službo.
Kdo bi gledal v bicin lonec,
Kadar mleko prekipi,*

*Kdo smejal bi se poredno,
Kadar bica se jezi?
To sva vendar jaz in ti.
Kdo z vami veselil se zime?
Že zato, da čim prej mine.
Veselil se z vami zelenih gričev
In poslušal pesem ptičev,
Ko pomlad se v vas pripelje.
A za službo zmanjka časa.
Ko bom velik, bom jaz dedi!
O, gotovo se bo to zgodilo,*

*Še prej se veliko vode v morje bo izlilo.
Časa še imaš obilo.*

Dedi, saj dediji ne umrejo?

*Ne, dediji zmeraj živijo.
Kdo čuval bi mularijo,
Kdo bi listal po časopisu,
Kdo pravljice bi bral
Vnuku, da bo mirno spal?
Ja, dediji živijo,
Ko pride čas, zaprejo knjigo
In zaspijo.*

COLLECTA[®]

12. MEDNARODNI SEJEM ZBIRATELJSTVA

23. in 24. marec 2018

Gospodarsko razstavišče, Ljubljana, Slovenija
petek, od 9. do 19. ure, sobota, od 9. do 17. ure

Več
informacij:
info@collecta.si
01 300 32 12

**NA 12. COLLECTI
NE SPREGLEJTE!**

- Tematske razstave
- Cenitve in odkup zbirk in zbirateljskih predmetov.
- Vlaganje v plemenite kovine in surovine.

Naše javno zdravstvo je nenehno ogroženo, da se bo zlomilo, obenem pa mu ne manjka veliko, da bi bilo celo odlično, pravi naš tokratni sogovornik, prof. dr. Dušan Keber.

Med številnimi Slovenci in javnostjo, ki jo zanima področje zdravstva, je naš sogovornik ostal v spominu kot nekdanji direktor UKC-ja in seveda kot minister za zdravje v vladi dr. Janeza Drnovška. Problematiko somatskega in psihičnega zdravja starostnikov pri nas pozna morda še najbolje, saj je vrsto let deloval kot zdravnik v nekdanji ljubljanski geriatrični bolnišnici, preden je odšel v UKC. Nekako logično se mi je zdelo, da ga najprej povprašam kako danes, po recimo štirih mandatih obljub o sekirci in medu, gleda na javno zdravstvo pri nas skozi prizmo in pogled predsednika RKS ?

To vprašanje bi zahtevalo dolg odgovor, ampak morda ga lahko skrčim na priliko o pol praznem in pol polnem kozarcu: naše javno zdravstvo je nenehno ogroženo, da se bo zlomilo, obenem pa mu ne manjka veliko, da bi bilo celo odlično. Upošteva je razmere deluje razmeroma dobro.

Ministrca Kolar Celarčeva vas je imenovala za svetovalca pri sklepnih fazah sprejemanja zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju kot enega največjih strokovnjakov za zdravstveno politiko pri nas. Ampak, če se dobro spominjam, ste se s tem ukvarjali še v času Jugoslavije, nadaljevali v UKC-ju, pa na ministrstvu. Po petnajstih letih je ta dokument spet na vaši mizi (!)

To je res, vendar pa iz tega ni mogoče sklepati, da se v tem času v zdravstvenem sistemu ni nič premaknilo, kar trdijo celo nekateri ministri za zdravje, ko opisujejo čas pred svojim mandatom. Prav-

zaprav je prišlo do številnih sprememb, čeprav žal ne samo na boljše. Ampak mirne vesti lahko trdim, da se je zdravstveni sistem vsa ta leta razmeroma učinkovito prilagajal novim okoliščinam in da se je zaradi teh sprememb izognil najhujšim pretresom. Res pa je, da je te spremembe čim prej potrebno utrditi tudi v zakonih in ne zgolj v podzakonskih aktih in različnih sklepih z omejeno veljavo. Predvsem pa mora nova zakonodaja dati dokončen odgovor na vprašanje, kakšen zdravstveni sistem hočemo. Prepričan sem, da velika večina državljanov, med katere spadam tudi sam, zahteva ohranitev in okrepitev javnega zdravstvenega sistema, ki temelji na solidarnosti in enaki dostopnosti vseh prebivalcev do zdravstvenih pravic, ki jih potrebujejo. To ne pomeni, da je potrebno odpraviti zasebno zdravstvo, mora pa dobiti jasno sporočilo, da se ne more razmahniti na račun slabitve javnega.

Kaj je pravzaprav narobe z dopolnilnim zdravstvenim zavarovanjem? Sliši se lepo, celo pravično in po meri vsakega od nas, a pod drobnogledom človek uvidi, da ni vse tako rožnato kot se zdi?

Problem dopolnilnega zavarovanja, o katerem je bilo že veliko povedanega, je v tem, da zanj vsi zavarovanci plačujemo enako premijo, približno 28 evrov na mesec, zdravstveni prispevek za obvezno zavarovanje pa plačujemo v odstotku svojih dohodkov, torej tisti s trikrat večjo plačo ali pokojnino plačajo trikrat več, kar je pravično in sledi temeljni maksimi solidarnosti javnega zdravstvenega sistema: vsak po svojih zmožnostih, vsakemu po njegovih potrebah. Če se štejemo zdravstveni prispevek in premijo dopolnilnega zavarovanja, ugotovimo, da plačujejo posamezniki z najnižjimi plačami ali pokojninami kar 11 % svojih mesečnih dohodkov za zdravstveno varstvo, tisti z najvišjimi pa manj kot 7 %. To želimo z novim zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju spremeniti: vsi naj plačujejo enak odstotek od svojih dohodkov. To pomeni, da bo po novem skoraj 80 % upokojencev plačevalo manj kot doslej.

V Sloveniji je vse več starejših, predvsem upokojencev, ki živijo pod pragom revščine. Kako se na RKS soočate s tem problemom?

Člani in prostovoljci Rdečega križa se s tem problemom srečujejo vsak dan. Minimalne plače in najnižje pokojnine ne zadoščajo za dostojno življenje, celo za osnovne potrebe ne. Na Rdeči križ in druge humanitarne organizacije se obračajo po pomoč tudi ljudje, ki redno delajo poln delovni čas, pa s prejemki ne morejo preživeti meseca, pa tudi upokojenci, ki kljub polni delovni dobi ne morejo preživeti s svojo pokojnino. Družba, ki svojim članom kljub trdemu delu ne omogoča dostojnega preživetja, in to sprejema celo kot nekakšno naravno stanje, ni dobra družba. Take

razmere vodijo v marginalizacijo velikih skupin državljanov in socialno dezintegracijo družbe. Rdeči križ ima bistveno premajhne možnosti, da bi pomagal vsem tem posameznikom, pa tudi ne more si lastiti vloge, ki je primarna dolžnost države: socialna podpora vseh ljudi v ekonomski stiski. S svojimi omejenimi sredstvi vidimo svojo vlogo v tem, da hitreje kot država, ki je zaradi birokratskih mlinov razmeroma počasna, priskočimo z denarjem na

Humanost in solidarnost neke družbe merimo zlasti po tem, kako skrbi za svoje najranljivejše člane. Otroke in starejše.

pomoč posameznikom in družinam v največji stiski, na primer, ko jim grozi deložacija, ali pa s prehranskimi paketi, s katerimi lahko nekoliko razbremenimo družinske proračune za živila.

Preko mreže prostovoljcev gotovo zaznavate mnoge stiske ljudi. Mnogi morda niti ne vedo, da se lahko obrnejo na RKS po pomoč, ali pa so ... hmmm, preponosni, da bi se izpostavili na tak način.

Res je; mnogim ponos brani, da bi prišli do nas, še zlasti, če gre za njih same. Lažje odrinejo svoj ponos takrat, ko gre za njihove otroke. Aktivisti Rdečega križa ne tako redko, zlasti na deželi, kjer lažje pridejo do ustreznih informacij, sami iščejo in odkrivajo take ljudi in jih obiskujejo na domu in jim v okrilju noči prinašajo prehranske pakete, da bi jim prihranili stigmatizacijo v njihovem okolju. Mnogo težje, pravzaprav nemogoče, je odkriti take posameznike in družine v mestih, kjer se pogosto niti stanovalci iste hiše ne poznajo med seboj.

Obdobje t. i. jeseni življenja je stresno že samo po sebi. Človek se sooča s številnimi eksistencialnimi dilemami, tudi o še nadaljnji koristnosti v družbi. Če pa je tem dilemam dodana še revščina, pomanjkanje, odrekanje, potem se starostnikom resnično ne piše nič dobrega.

K tej ugotovitvi nimam kaj dodati. Humanost in solidarnost neke družbe merimo zlasti po tem, kako skrbi za svoje najranljivejše člane: otroke in starejše. Da ne bo ves pogovor izzvenel kot kritika, moram povedati, da naša država še vedno spada med socialno najbolj odzivne in da je v njej stopnja neenakosti še razmeroma majhna. Z možnostmi, ki jih ima, vzpostavlja in vzdržuje zelo raznolike oblike socialne podpore. Problem je v tem, da se je zaradi prevlade kapitala nad delom in dobička nad solidarnostjo tudi slovenska država blaginje močno skrčila, tako da lahko zgolj z majhno žlico odmerja pomoč tistim, ki jih je prizadelo socialno razslojevanje zaradi tega, ker si bogata manjšina lastnikov reže debelejšo koso kruha na račun nizkih plač delavcev. Majhne plače vodijo seveda tudi k majhnim pokojninam in s tem je krog sklenjen. Premožna manjšina skriva svoje prihodke v davčnih oazah, obdavčljiva večina pa s svojimi nizkimi dohodki državi ne daje primernih davčnih prilivov. Poleg tega je tudi sistem socialnih pomoči nepregleden in omogoča zlorabe. Zato sem privrženec uvedbe univerzalnega temeljnega dohodka ali pa njegove različice, socialne dividende.

Program letovanja otrok iz socialno in materialno ogroženih družin poznamo. V javnosti pa je manj znano, da podobne programe izvajate tudi za starostnike.

RKS že petnajst let omogoča v Mladinskem zdravilišču in letovišču RKS Debeli rtič in v Mladinskem počitniškem domu Franko-

pan Punat brezplačno letovanje tistim socialno ogroženim ljudem, ki so tudi sicer deležni njegove pomoči. S tem želimo zmanjšati njihovo osamljenost in socialno izključenost in jim vsaj malo izboljšati kakovost življenja. V letovanja vključujemo starostnike iz vse države. Pri njihovem izboru se območna združenja RKS povezujejo s socialnimi in zdravstvenimi službami v lokalnem okolju in s svojimi prostovoljci. V zadnjih šestih letih smo tako letovanje omogočili 1650 posameznikom.

Kakšni izzivi so pred RKS v prihodnje in kako nanje gledate kot predsednik?

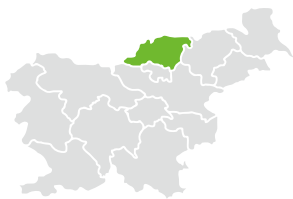
Prostovoljke in prostovoljci ter člani in članice RKS vsako leto pomagamo vsakemu desetemu prebivalcu Slovenije z odpravljanjem posledic naravnih ali drugih nesreč, pridobivanjem krvodajalcev in izvajanjem krvodajalskih akcij, zbiranjem in razdeljevanjem hrane in oblačil, izvajanjem izobraževanj na področju laične prve pomoči, iskanjem pogrešanih oseb in še na številne druge načine. RKS je tudi del nacionalnega sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami: organizira usposabljanja prostovoljcev in zagotavlja pogoje za pripravo in pošiljanje humanitarnih pomoči. V primeru nesreče izvaja ukrepe laične prve pomoči in ukrepe za sprejemanje, nastanitev in preskrbo ogroženih ljudi. Naš bližnji cilj je, da bi preprečevanje nezgod in obvladovanje prve pomoči postalo del splošne izobrazbe in usposobljenosti, zato ga želimo pripeljati v celoten proces izobraževanja od vrtca do srednje šole in ga v kasnejšem življenjskem obdobju nadgrajevati

oziroma ohranjati kot večino za vsakodnevno rabo. Prizadevali si bomo, da bi usposobili in opogumili čim več državljanov, da bi kot očividci nezgode takoj priskočili na pomoč.

Želimo tudi vključiti več mladih v svoje prostovoljske vrste in povečati obseg humanitarnih aktivnosti v vsaki lokalni skupnosti. Mladim ponujamo dodatne neformalne priložnosti za pridobivanje znanja in veščin, ki jih bodo obogatili in povečali njihov prispevek družbi. Dogodki v zadnjih letih, ki tudi pod vplivom politike potiskajo ljudi v primež netolerance, ksenofobije in ograjevanje z notranjimi in zunanji zidovi, narekuje naši organizaciji in njenim članom, da sami pri sebi utrjujejo načela, na katerih temelji naše gibanje: humanost, nepristranskost, nevtralnost, neodvisnost, prostovoljnost, enotnost in univerzalnost. Naša stalna zaveza je, da pri svojem delu upoštevamo, da so vsi, ki potrebujejo pomoč, enaki, in da je edina prednost, ki jo priznavamo, prednost tistega, ki je v večji stiski.

Pogovarjal se je Črt Kanoni

KOROŠKA

Ponovoletno srečanje prostovoljcev DU Prevalje

Z ozirom da je navada ob koncu koledarskega leta narediti oceno dela za preteklo leto, smo v DU Prevalje to nalogo opravili v drugi polovici januarja letošnjega leta. Na srečanje smo povabili predstavnika ZDUS in predstavnika občine. ZDUS je zastopala podpredsednica Vera Pečnik, Občino Prevalje pa podžupanja, Greta Jukič.

Imeli smo smolo, da nam je vrste prostovoljcev dobro razredčila prihajajoča invazija gripe. V posteljo nam je položila tudi predsednika DU Prevalje Vladimirja Medveška. Naj na kratko opišem kadrovsko zasedbo prostovoljcev. V programu starejši za starejše deluje šestnajst prostovoljk in dva prostovoljca ter vnašalka podatkov, tako da nas je skupno devetnajst borcev, ki pokrivamo preko osemsto starejših od 69 let. Postavili smo si tudi plan dela za leto 2018, v katerem nas čaka preko sedemdeset novo anketirancev. Vsi prostovoljci so prejeli načrt obiskov in pripravljene anketne liste za tekoče delo. Na nas pa je, da bomo prepešali občino po dolgem in po čez, da se bomo pojavili na približno 600 vratih. Srečanje je bilo izobraževalno-informativnega značaja s poudarkom na aktualni problematiki sedanjega časa in izmenjavi mnenj in problemov, s katerimi se srečujemo na terenu. Podpredsednica ZDUS, Vera Pečnik, je dala velik poudarek vlogi prostovoljstva in možnosti urejanja težav, ki so v domeni starejše populacije, ki je v preteklosti veliko prispevala k oblikovanju pogojev človeku dostojnega življenja, danes pa se vladajoče strukture temeljito prizadevajo izničiti vse in osiromašiti upokojske strukture na stopnjo revščine in človeka nedostojnega položaja, medtem ko na drugi strani vzpostavljajo možnosti ustvarjanja privilegiranih skupin in širitev bogatenja državnih elit. Podpredsednica je izpostavila tudi vplive učinkov nove zdravstvene zakonodaje. Na ravni ZDUS so bili narejeni veliki napor, da bi se čim bolj omilil slab položaj upokojsencev. Želja slehernega državljanca, še bolj pa potencialnih koristnikov trajne oskrbe je, da bi se področje uredilo tako, da bo ugodno in dostopno slehernemu človeku takrat, ko pride v položaj, ko sam ni več sposoben skrbeti za lastne potrebe.

Koroški prostovoljci

Odprli smo veliko tem, zaključek pa je bil, da nismo ničesar rešili. Naloga društva in vodstva programa je, da organiziramo še več takšnih srečanj, na katerih bodo sodelovali tudi predstavniki CSD in ostalih ustreznih institucij, ki so odgovorne za reševanje socialne in zdravstvene problematike v občini in širši skupnosti. Iz zapisanega sledi, da je bilo srečanje zanimivo in obvezujoče za vse prostovoljce. Besede podpredsednice Pečnikove pa smo razumeli, da je tudi v bodoče pripravljena sodelovati in pripomoči k aktivnemu vključevanju prostovoljcev in zagotavljanju ustvarjanja pogojev za delo prostovoljstva širom po Sloveniji.

Žal, smo Slovenci postali država, v kateri se večina problemov rešuje z organiziranjem dobrodelnih koncertov za reševanje življenjskih stisk. Naj opozorim na koroški primer smrti med dobrodelnim koncertom zato, ker je država odrekla finančno pomoč človeku, ki je bil na smrt bolan. Država se nam smeje v obraz, kajti na takšen način tudi ostane kakšen evro za boljši vozni park ministrov in njihovih pribočnikov, ki jih je vedno več. Ne morem mimo tega, da ne bi izrazil misli o nenormalnem bohotenju državnega aparata in klientelističnega zaposlovanja v državnih službah, medtem ko zmanjkuje denarja za plače čistilk, hišnikov in pomožnega osebja, da o upokojskih s pokojninami pod štiristo evri ne govorim. Mirno lahko izrazim misel, da naši veljaki, mednje sodijo tudi poslanci, živijo v tretjem svetu in so daleč od realnega sveta malega človeka.

Besedilo in foto, Alojz Ovnič

ZGORNJE PODRAVJE

Slovo od leta 2017

Od preteklega prednovoletnega srečanja so člani Kluba upokojsenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve (MNZ) Maksa Perca Maribor preživeli 365 dni. 365 lepih dni! Še posebej nepozabni so bili tisti, ko so se družili na strokovnih predavanjih, športnih igrah, strokovnih ekskurzijah in družabnih srečanjih.

Na enem izmed takšnih srečanj so se zbrali v petek, sredi zadnjega meseca prejšnjega leta, ko so se na simboličen način poslovili od preteklega leta. Vsako leto se srečujejo na kraju, kjer jih lepo sprejmejo in odlično postrežejo. Navsezadnje se srečujejo na kraju, kjer so opravljali svoje delo in poslanstvo. Tokrat pa so se na tem istem mestu veselili in zabavali.

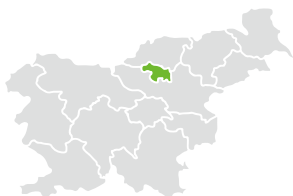
Po prijetni glasbi, ki je ogrela ušesa in dlani, razprla grla in je razpoloženje doseglo svoj vrhunec, je nastopil slavnostni govornik, predsednik kluba Mirko Ploj, ki je povedal nekaj ubranih misli, ki so zbranim pobožale dušo in hkrati segle do srca. Zbranim je zaželel obilo zdravja, miru in osebne sreče. Spomnili so se tudi tistih članov kluba, ki so v domovih za starejše ter jih obiskali. Skromno so jih obdarili ter jim zaželeli vse dobro v letu 2018. Zaslужnim članom so podelili majhna darila za velika dejanja. Darila so si zaslužili: Majda Bobanec, Cvetka Vidmar, Milan Traper, Viktor Pilinger, Marjan Podbrežnik, Bojan Lunežnik, Ivan Šerbinček, Danijel Lorbek in Jožef Grah. Članice in člani so se ob prijetni glasbi vrteli na plesišču, zatem pa ob kozarčku penine in pesmi Silvestrski poljub simbolično vstopili v novo leto. Glasba, ples in prijeten klepet so jih kar prehitro popeljali do 22. ure, ko so se razšli

Slavo od starega leta

tudi najbolj vztrajni. Srečni, nasmejani in dobre volje so v prijetni družbi preživeli nekaj prijetnih in nepozabnih uric. Zaželeli so si, da bi bilo takšnih v letu, ki prihaja, čim več. Srečno 2018!

Mirko Ploj

ŠALEŠKA

Sožitje med generacijami je več kot le baza za volitve

Šaleška pokrajinska zveza deluje kot velik socialno-kulturno-športni tim

Na idejo, kako naj zapišem na trenutke evforično družnje predstavnikov vodstva Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) in vodstvenih članov njihovih satelitskih baznih postaj Pokrajinskih zvez iz vse Slovenije (PZDU), sem prišel, ko sem na srečanju v hotelu Delfin v Izoli poslušal nagovore prvih »mož in dam« ZDUS-a, posebej pa še vseh štirih navzočih ministrov. Vsi so si vzeli čas za družnje, ki obeta še kaj več kot le dogovor, kako v prihodnje, zlasti po državnozbornskih volitvah.

Če ne bi prepoznal odtinkov retorike, bi na čas, ko bomo državljanji in upokojenci spet zaigrali na ruleto z našimi kandidatkami in kandidati za poslance, ministre in vlado, sploh ne pomislil. Ljudje so se razgovarjali o življenju, o delu, tudi o problemih, a vsi so bili v Izoli z namenom, da rešujejo, za kar so bili (nekateri bodo spet) izvoljeni, tudi od nas, upokojenske volilne baze. Spoštljiv odnos do obeh ministric in dveh ministrov (obeh podpredsednikov vlade) me je prepričal, da je ravnotežje med predstavniki države in neposrednimi predstavniki upokojencev dobro. Opazil sem zvrhano mero ponosa, ko so se mnogi prisotni srečali z ministricama Kolar Celarčevo in Kopač Mrakovo ter z ministrom Židanom in z opravičljivim zamikom s t. i. »upokojenskim« zunanjim ministrom, prvakom DESUS-a, »navihanem in pretkanim« Erjavcem.

Lepo je bilo videti, da se naši predstavniki oblasti s predsednikom ZDUS Janezom Sušnikom dobro razumejo in iskreno upam, da celo brez fig v žepih in ličnih torbicah. Nobene vzvišenosti ni bilo v zraku, kar se sicer redno dogaja na javnih govornicah, celo v hramu demokracije, kaj šele po raznih tv omizjih in volilnih shodih. Če je bilo še lani dogovorjenega marsikaj, tudi v korist upokojencem dobrega, ne glejmo preveč v zobe drugim ob skorajšnjih

nekaj evrh večje pokojnine, saj je po svoje še sreča, da niso še nižje. Rogovljenje podjetniškega lobija, gospodarske in obrtniške zbornice okrog tega, kako smo upokojenci le strošek gospodarstvu, mladim in zaposlenim, je že zdavnaj preseglo vse mere moralnih vatlov. Medgeneracijsko sožitje bi naj pomenilo, da je privarčevani denar za pokojnine v času zaposlitvene dobe zaupan vladam, ki naj z njim gospodarijo korektno, umno in odgovorno, da ostane ostarelim ljudem, njihovim družinam in vnukom starostnik kar najmanjše breme. Če se starejši lahko s temi prihranki (beri pokojnino) dostojno in varno prebijejo do odhoda s te socialne scene, je to velika pridobitev in ne donacija države ali lastniškega kapitala. In pomeni tudi, da sposobni stari starši generacijam vnukov omogočajo sobivanje, posredno skrb za mladež in ohranjanje družinskih gnezd, novih jeder družine.

Primere kot iz Šaleške doline bi najbrž našli povsod v naši deželi. Ponekod bolj izrazita, drugod nekaj manj zagreta okolja sobivanja in t. i. množično medgeneracijsko solidarnost. Upokojenci, vključeni v društva upokojencev, ta pa v pokrajinske zveze in v krovno Zvezo DU Slovenije, so običajno boljše povezani, so informirani ter organizirani v različne športne, kulturne, zdravstveno-preventivne dejavnosti, imajo boljši dostop do potovanj, bivanjskega standarda. Kot prostovoljci dodatno skrbijo za osamljene in bolne, da ne bi bili zgolj breme tej družbi, saj s svojimi pokojninami celo pomagajo mladim, zmerno in gospodarno trošijo in tako se krog zapira v povsem znosno ali celo navdihujoče sodelovanje. Nema lokdaj sem že slišal predstavnike lokalne skupnosti, da so obljubili pomoč in sodelovanje do določene mere, saj se zavedajo, da se brez ljudi, ki so postavili hiše, tovarne, obdelovali kmetije in ustvarjali rod za rod, ne da živeti. Zaslužni so, žal tudi za marsikaj slabega, slabšega, kot bi lahko bilo, a so zaslužni za vse tisto, kar so storili in omogočili, da lahko mladi varno in dostojno rastejo in postajajo odgovorni nasledniki te družbe. Zato bi miselnost, ki jo izrekajo nekateri prenapeteži v politiki, ne ravno redki naduti uspešneži, ki so do premoženja prišli z različnimi obvozi, morala dati prednost vzdržni družbeni navezi vseh generacij in vzajemnosti, ki bi naj pomenila most med mladostjo in starostjo. Program Starejši za starejše, za katerega si je Slovenija zaslužila povzdigovanje na piedestal celo v evropskem parlamentu, je verodostojen dokaz za to. Če nisem imel prevelikih oči in ušes, se mi zdi, da se v modelu delovanja ŠPZDU, še zlasti posameznih društev in klubov, dogaja nekaj velikega, skoraj veličastnega. Več kot šest tisoč aktivnih članov v Šaleški dolini, še zlasti v DU Velenje, DU Šoštanj, DU Šmartno ob Paki ter DU v Zgornji Savinjski dolini in nedvomno še nekaterih drugih na tem območju, je

Jože Rebernak in Črt Urbašek

dober zgled za sožitje med generacijami, ki mu je potrebno pritruditi. To javno in dejansko sprejemajo kot dejstvo in priložnost tudi župani, ki so že zdavnaj sprevideli, da urejena in organizirana upokojenska srenja še zdaleč ni le breme, saj gre za partnerstvo, za modrost in sožitje v lokalni skupnosti. Nagraditi vse tiste prostovoljce, ki delujejo tako, da lepšajo drugim in sebi vsak dan, vsak trenutek, ko ne čutijo prehitrega staranja, ali jim omogočati tako plemenito delovanje, je več, kot od države in njene socialne terjajo vodstva društev in vse nadgradnje do Zveze društev upokojencev Slovenije, nekatere politične stranke in zdrav razum odločevalcev v naši družbi.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

POSAVJE

Prednovoletne dejavnosti DU Dobova - Kapele

December je mesec, ko se ozremo nazaj in usmerimo svoje misli in ideje v prihodnost, predvsem pa je to čas za druženjem z nam najbližjimi. Tako smo člani DU Dobova - Kapele pripravili dve srečanja, s katerima smo želeli vsem prisotnim pričarati praznično vzdušje, ki vlada vsepovsod.

Prvi dogodek je bil v četrtek, 7. 12. 2017, ko smo organizirali novoletno srečanje v našem domu v Dobovi. Po kulturnem programu je sledila pogostitev. Za pecivo in hrano so poskrbele naše članice, ki so se resnično potrudile, po domu je dišalo po klobasah, ki so jih skuhale kar v naši kuhinji.

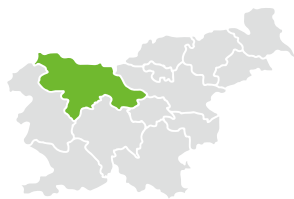
Drugi dogodek je bil v torek, 13. 12. 2017, dopoldan, in sicer smo izvedli kulturni program za stanovalce Doma starejših občanov v Brežicah. Po programu so prostovoljke društva obdarile vse tiste stanovalce doma, ki so iz Dobove in Kapel, jih pogostile s sladkim in slanimo pecivom ter pijačo. Druženje se je spremenilo v spontan pogovor in prijeten klepet. Tako je hitro minilo dopoldne, ki bo zagotovo vsem ostalo v lepem spominu. Za kulturni program sta poskrbeli naši sekciji: pevsko – Vokalna skupina UP in folklorna – Dubofske Ladarice. Programa je povezovala Pavla Bunetič, zadolžena za kulturno dejavnost v DU Dobova – Kapele. V obeh dogodkih je vse prisotne pozdravil predsednik društva Slavko Bokor, se zahvalil vsem sodelujočim v kulturnem programu in pogostitvi, zaželel lepe praznike, obilo zdravja in vse dobro v letu 2018 z željo, da se naslednje leto zopet srečamo na takih prireditvah.

Za DU Dobova – Kapele Z.Š.

DU Radeče odslej v PZDU Posavje

Društvo upokojencev Radeče je bilo ustanovljeno 17. marca 1950 kot 44. društvo upokojencev v Sloveniji. V letu 1951 je društvo štelo 249 članic in članov, konec leta 2017 pa 828. Društvo je ves čas aktivno na športno rekreativnem področju. Članice in člani so poleg šaha vključeni še v sekcije za balinarsko, pikado, strelsko, kegljaško in ribiško sekcijo.

V letu 2016 sta se moška in ženska ekipa udeležili državnega prvenstva kot predstavnici Zasavske pokrajinske zveze DU, v letu 2017 pa so bile članice celo državne prvakinje (na sliki). Na humanitarnem področju je društvo zelo uspešno v programu Starejši za

GORENJSKA

DU Šenčur na obisku v Tržišču na Dolenjskem

V DU Šenčur smo se odločili, da staro leto zaključimo nekoliko drugače kot običajno. Namesto vsakoletnega zaključnega kosila smo se v soboto, 16. decembra 2017, odpravili v Tržišče na Dolenjskem v občini Sevnica.

Najprej smo se ustavili pri največji pletenki v Evropi, kjer so nas zelo lepo sprejeli predsednik DU Tržišče Vinko Sitar, predsednik PZDU Posavje Jožef Žnidarič, predsednica TD Tržišče Milena Knez in podžupan Občine Sevnica Janez Kukec. Za prisrčno dobrodošlico sta se zahvalila predsednik DU Šenčur Ciril Sitar in predsednik ZDUS Janez Sušnik, ki je tudi član DU Šenčur. Domačini so nas nato pogostili v prostorih svojega društva upokojencev. Tam smo se v prijetnem druženju tudi dogovorili, da bomo sodelovanje še okrepili.

Šenčurjani smo pot nadaljevali v Zgornje Vodale, kjer smo se sprehodili do rojstne hiše Lojzeta Grozdeta, izlet pa smo zaključili na kmetiji Celestina v Marendolu. Tam smo si privoščili kosilo in se povsneli ob glasbi Jurjevih godcev, glasbene skupine, ki deluje v okviru našega društva. V mesecu aprilu, ko ima občina Šenčur svoj praznik, bomo upokojence iz Tržišča povabili v Šenčur, takrat pa bomo podpisali tudi listino o sodelovanju.

Besedilo in foto, Franci Erzini

V Tržišču pa smo vsi stopili pred objektiv

starejše. Prostovoljci, ki jih je trenutno 20, obiskujejo starejše nad 69 let in jim pomagajo pri pridobivanju pomoči na domu preko Centra za socialno delo, svetujejo in organizirajo tudi ostale pomoči, npr. pri Rdečem križu in pridobitve enkratne pomoči pri Centru za socialno delo. Seveda pa nekateri prostovoljci tudi sami nudijo pomoč, bodisi za prevoze k zdravniku, pomoč pri delu na vrtu, pomoč pri urejanju stanovanja, prinašajo potrebna živila iz trgovine in kar starejši najbolj potrebujejo, da se družijo z njimi. Bolj zahtevne primere pa rešujemo skupaj s Centrom za socialno delo. DU Radeče je od leta 2001 pobrateno z DU Turnišče, s katerim sodelujemo na športnem in družabnem področju. Običajno se srečujemo in izmenjujemo izkušnje na zborih članov in na športnih srečanjih, ki jih organizira enkrat eno, drugič drugo društvo. Naše društvo je bilo včlanjeno v Zasavsko pokrajinsko zvezo DU od njene ustanovitve 12. 11. 2002. Zaradi vse večje povezanosti z ustanovami v posavski

Župan je lahko upravičeno ponosen na naše prostovoljke

javnosti, gospodarstvo, kmetijstvo in razvoj Občine Brežice, Patricia Čular, je na srečanju predstavila tudi novost pri sofinanciranju programov in dela društev upokojencev v občini Brežice. V letu 2018 bo za sofinanciranje vseh programov društev upokojencev v občini namenjen enotni razpis, kar bo poenostavilo in olajšalo pripravo vlog za prijavo na razpis. V DU Brežice smo imeli v letu 2017 v 17 KS od 20 v občini starejših oseb nad 69 let 3.125. V program je že vključenih 2.880 oseb, zabeleženih obiskov v preteklem letu je bilo 1.444 od predvidenih 500. Vseh obiskov nismo vpisali, saj od 35 prostovoljk v društvu nekatere starejše obiskujejo vsak dan. Prostovoljke so nudile tudi 692 manjših pomoči.

Ana Kalin

Zmagovalke s pokalom in medaljami

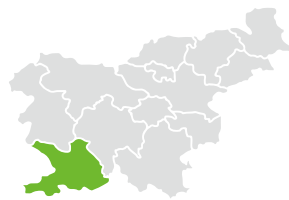
regiji, v kateri je od leta 2011 tudi občina Radeče, so udeleženci zbora članov DU Radeče dne 19. 3. 2017 sprejeli sklep, da se s 1. 1. 2018 DU Radeče priključi k Pokrajinski zvezi DU Posavje, z željo po dobrem in uspešnem sodelovanju vseh društev v tej zvezi.

Besedilo in foto, Jožef Petauer

Župan Brežic sprejel prostovoljke

Župan Brežic, Ivan Molan, je povabil na Mostec vse prostovoljke, ki opravljajo prostovoljsko delo v programu Starejši za starejše in predsednike društev. Zahvalil se je več kot 50 prostovoljkam za njihovo humanitarno delo iz treh društev upokojencev v občinah Brežice, Bizeljsko in Dobova-Kapele, ki prispevajo k višji kakovosti življenja starejših nad 69 let na njihovih domovih.

Posebno se je zahvalil in čestital pokrajinski koordinatorki Idi Križanec, ki je v letu 2017 prejela plaketo Državnega sveta, kot ena od 14-ih najzaslužnejših prostovoljk v preteklem letu. Župan je izrekel zahvalo tudi vsem trem koordinatorkam projekta v občini: Ani Kalin iz DU Brežice, Mariji Radanovič iz DU Dobova-Kapele in Tinki Vahčič iz DU Bizeljsko. Vsi udeleženci so poleg družjenja in kosila prejeli še praktično darilo župana. Podžupanja Katja Čanžar je predstavila projekt »Občuti svobodo vode« in napovedala brezplačno vadbo za starejše, ki se bo izvajala v letošnjem letu. Predstavljeno je bilo delo Večgeneracijskega centra Brežice, izvaja ga ZPTM Brežice, vodi pa ga Mihaela Kežman. Prostovoljke DU Brežice s centrom zelo dobro sodelujemo že od ustanovitve v lanskem letu. Predstavljen je bil Zavod Sopotnik, ki je začel delovati v brežiški občini v letošnjem januarju. Marko Zevnik in Anu? Kahuna iz zavoda sta povedala, da bo tudi v naši občini omogočen brezplačen prevoz starejšim nad 65 let, ki nimajo možnosti lastnega prevoza k zdravniku, v trgovino, na obiske k prijateljem in na prireditve. Rezervacije za prevoze v občini Brežice sprejemajo na telefonski številki 041 744 947. Vodja oddelka za družbene de-

JUŽNA PRIMORSKA

Društvo upokojencev Piran je v sodelovanju z Območnim centrom za pomoč na domu Mali princ Koper organiziralo v prostorih Krajevne skupnosti Lucija predstavitev "rdeče tipke" (varovanje na daljavo).

Zanimanje za varovanje na daljavo postaja vse večje

Predstavitve se je udeležilo petnajst članov in članic društva in predstavnica patronažne službe ZD Piran. Predstavnici Malega princa sta navzoče seznanili z načinom delovanja rdeče tipke ter odzivnostjo centra ob sprožitvi. Prisotni na predstavitvi so bili s predavanjem navdušeni in na njem dobili koristne informacije, ki jim jih rdeča tipka nudi, in kako jim lahko v nujnih primerih reši tudi življenje. Zahvaljujemo se predstavnicama Centra za pomoč na domu Mali princ, Urški in Mojci, za kvalitetno predstavitve, KS Lucija pa za brezplačno nudenje sejne dvorane, vsem prisotnim na predstavitvi pa za njihovo navzočnost. S podobnimi aktualnimi predstavitvami bo naše Društvo upokojencev Piran nadaljevalo tudi v prihodnje, v korist boljšega počutja in varnosti vseh članov in članic ter občanov občine Piran.

Besedilo in foto, Zdravko Taškar

Idrija in Jesenice na vrhu

Strelci v 41. dopisni strelski ligi in 29. invalidski ligi, ki je bila zaupana postojnskemu ŠD Epic, so z zračnim orožjem (puško in pištolo) opravili 4. krog v dopisnem delu tekmovanja, v katerem ekipe in posamezniki pošiljajo rezultate v Postojno, nakar se bo deset ekip in posameznikov uvrstilo v finale, ki bo potekalo na ljubljanskem strelišču 4. aprila.

Koncentracija je bistvena za dober rezultat

V ospredje sta se prebili ekipe Idrije in Jesenic, Meletova in Budinova pa osvojili kopico kolajn. Kot smo že nekajkrat zapisali, v letošnji dopisni ligi nastopa okrog 200 slovenskih strelcev in strelk iz 25 društev. Največ jih je iz zahodne regije, od društev pa so najbolj množično zastopani Idrijčani, sledijo jim Jeseničani, Trebanjci in strelci iz Škofje Loke, ki tudi branijo prehodni pokal. Med invalidi nastopajo tudi asi, kot je paraolimpijska prvakinja Veselka Pevec, pa večkratni dobitnik kolajn Franci Pintar Ančo. Po 4. krogu dopisnega dela so v ospredju mladi strelci Idrije, za petami so jim Jeseničani in Škofjeločani. Med posamezniki največ lovorič brani kar 31. strelcev, največ pa dr. Vesna Mele iz Ormoža ter Daniela Budin iz Pirana, ki branita vsaka po tri prva mesta. Najboljši rezultat 4. kroga je dosegla Veselka Pevec, ki je zadela 399 krogov. E. P.

14. Prvenstvo Koroške PZDU v slalomu

V organizaciji Koroške pokrajinske zveze društev upokojencev in društva upokojencev Dravograd je ob koncu januarja na smučišču Bukovnik nad Šentjanžem pri Dravogradu potekalo 14. regionalno tekmovanje upokojencev Koroške regije v slalomu. Slalomske tekme se je udeležilo 107 tekmovalcev v različnih starostnih kategorijah.

Vsako leto se slalomske tekme udeležijo upokojenci iz območja Velenja in Šoštanja, ki tekmujejo izven konkurence in tekmujejo

Odlični «pasulj» so pripravili in postregli v vojaški letni kuhinji delavci Javnega zavoda Dravit iz Dravograda.

med seboj. Vsi sodelujoči na tekmi pa z velikim zanimanjem spremljajo tudi najstarejše udeležence. Tokrat sta bila to Franc Veršnik iz Dravograda in Kazimira Lužnik iz Slovenj Gradca. Franc Veršnik je smučarska legenda Občine Dravograd. V svoji poklicni karieri, kot ravnatelj Osnovne šole Neznanih talcev Dravograd, je bil organizator številnih smučarskih tečajev in kot učitelj smučanja naučil veliko Dravograjčanov, ki so mu za udeležbo in rezultat čestitali. Kazimira Lužnik je že nekaj let najstarejša udeleženka smučarske tekme na smučišču Bukovnik, ki pa je tudi bolj znana kot udeleženka številnih maratonov doma in po svetu, na katerih dosega zavidljive rezultate. Tekma je potekala na odlično pripravljene progi in kot se za tehnične alpske discipline spodobi, v dveh vožnjah in brez poškodb. Priznanja in pokale so podelili predsedniki društev upokojencev Muta Franjo Urnaut, Podvelka - Brezno Maks Mori, častni član in častni občan Občine Dravograd Adi Kralj, predsednik komisije za šport pri DU Dravograd Milorad Markovič, predsednik DU Dravograd Željko Kljajič ter predsednik Koroške PZDU Janez Gologranc. Po posamičnih kategorijah so postali Koroški prvaki: Antonija Ločičnik iz Dravograda, Sonja Gregor iz Slovenj Gradca, Janez Hercog iz Raven na Koroškem, Vinko Permašek iz Slovenj Gradca, Danilo Golob iz Raven na Koroškem, Frančišek Pogač iz Mute in Tone Breznik iz Slovenj Gradca. V ekipni razvrstitvi so 1. mesto osvojili člani DU Slovenj Gradec, 2. mesto DU Ravne na Koroškem in 3. mesto DU Dravograd.

Željko Kljajič, foto Bojan Horvatič

Športni teden DU Pivka

V Društvu upokojencev Pivka je na športnem področju zelo aktivna sekcija miselnih iger. V področje takih iger uvrščamo reševanje križank, pikado in igre s kartami: brisškolo, tršet in tarok.

Križanke smo reševali kot za šalo.

Vsak mesec se tekmovalci srečujejo na turnirjih, da preizkusijo svoje sposobnosti in naberejo kilometrino za poznejša pokrajinska tekmovanja. Koordinator dejavnosti Srečko Fras je dobil idejo, da bi uvedli športni teden, v katerem bi izvedli tekmovanja v vseh dejavnostih, vsak dan eno. V januarju smo tako že začeli z novo organizacijo, ki se je izkazala kot uspešen projekt. Začeli smo z reševanjem križank, nadaljevali s pikadom, potem pa so sledile igre s kartami. Izdelali smo točkovni sistem, ki bo ob koncu sezone pokazal, kdo je bil najuspešnejši športnik. Vmesni rezultati bodo vidni na spletni strani društva in pri vodjih tekmovanj. Uspešni bodo dobili interna priznanja, najboljši iz vsake kategorije pa bodo nastopali na pokrajinskih tekmovanjih društev upokojencev. Športni tedni se bodo vrstili skozi vse leto, izjema bosta le poletna meseca julij in avgust, ko si tudi upokojenci privoščimo počitnice.

Besedilo in foto, Jožica Knafelj

Cenjene bralke in bralci

Zadnje plenarno zasedanje Evropskega parlamenta februarja v Strasbourgu je bilo izjemno intenzivno, teme so se prelivale od pomembnih do še pomembnejših. Med ključnimi je bil obisk hrvaškega premierja Andreja Plenkovića in njegov nagovor evropskim poslancem o tem, kako Hrvaška vidi prihodnosti evropske družine ter kakšni so pogledi na trenutno najbolj pereča vprašanja, med katerimi prav gotovo prevladuje arbitražna sodba. Po vsem, kar smo slišali s strani predsednika hrvaške vlade, močno upam, da bomo na evropskem govorniškem odru kmalu videli tudi predsednika slovenske vlade, ki bi prav tako predstavil in jasno branil naša stališča. Tako pa smo slovenska stališča branili predvsem slovenski evropski poslanci. Ob 9. uri zjutraj, pred razpravo, sem srečal predsednika Evropske komisije Junckerja, s katerim sva na kratko izmenjala nekaj besed, a žal je bilo iz razgovora razbrati znake njegove naveličanosti nad omembo Slovenije in Hrvaške. Kasneje sem na zasedanju v svojem govoru poudaril, da je resda lepo govoriti o prihodnosti Evrope in Hrvaške, a pri tem ne moremo mimo temeljnih vrednot, brez

katerih si prihodnosti Evropske unije ne moremo in nočemo predstavljati. In med njimi je absolutno tudi vladavina prava, ki je pravzaprav temelj evropskih vrednot. Če pademo na vladavini prava, pademo kot Evropa. Želim si, da bi tudi predsednik Hrvaške vlade razumel pomen teh vrednot in pristavil svoj prispevek k temu, da se v evropskem duhu ravna tudi pri implementaciji arbitražne sodbe v primeru slovensko - hrvaške meje. Ta je nedvoumna, zavezujoča, dokončna, *res iudicata* in o njej se seveda ne moremo več pogajati. Zato sem tudi predlagal gospodu Junckerju, ki je v govoru evropskim poslancem ponudil pomoč Evropske komisije, da največ lahko pomaga s tem, da jasno, nedvoumno in brez zatikanja pove, da je arbitražne sodbe treba spoštovati in da to velja za vse odgovorne države članice v Evropski uniji. Istega dne se je odvila še ena izjemno pomembna razprava, ki navidezno resda zadeva le nekatere evropske države, v resnici pa je pomembna za vso Evropo. Iz besed evropskega komisarja za širitev Johannes Hahna o novi strategiji za Zahodni Balkan je bilo razumeti, da je pred državami

Zahodnega Balkana jasno izražena evropska prihodnost. Evropska unija se bo širila, vrata so se na široko odprla. Evropa daje jasno sporočilo, da brez držav Zahodnega Balkana ne bo stabilne in mirne Evropske unije. To je tudi obdobje priložnosti za obe strani! Jasno pa je, da je treba rešiti dvostranska vprašanja, ki so pomembna pred vstopom v EU, tudi glede meja, s čimer se je Komisija lahko zelo dobro seznanila z vprašanjem med Slovenijo in Hrvaško.

Evropski poslanec dr. Igor Šoltés

Peugeot 404

Podjetje Peugeot je staro, verjeli ali ne, 208 let. Od vozov do kočij so se s pojavom prvih avtomobilov hitro prilagodili trgu in začeli tudi sami s proizvodnjo avtomobilov. Še nekaj je, letos je legendarni model z oznako 404 star 58 let in je v evropski avtomobilski industriji vztrajal do leta 1975 na afriškem trgu pa celo trinajst let dlje.

V osemindvajsetih letih proizvodnje so Francozi izdelali približno 2,88 milijona primerkov avtomobila (dolžina: 4450 mm, širina: 1625mm, višina: 1450 mm, medosna razdalja: 2650 mm, masa avtomobila: 1070 kg, podatki veljajo za štirivratno limuzino iz modelnega leta 1971), ki se je na trgu pojavil že leta 1960 kot naslednik modela 403. Obe Peugeotovi limuzini so oblikovali pri slavni oblikovalski hiši Pininfarina, kjer je od leta 1961 potekala tudi izdelava kabrioleta in kupeja (1962) iz družine modela 404. Poleg teh dveh športnih različic modela 404 so Francozi izdelovali tudi 7-sedežno izvedbo »Familiale« (dolžina: 4580 mm, medosna razdalja: 2840 mm, družinska različica, v današnjih časih bi ji marketinški strokovnjaki verjetno rekli »športni« karavan)

ter gospodarsko izvedbo »Commerciale« (izvedba za trgovske potnike in gostilničarje) in seveda legendarni pick-up (predstavljen leta 1967), ki je v Afriki vztrajal na proizvodnih trakovih vse do leta 1988. Razlog za njegovo popularnost med prebivalci Afrike se skriva v trdoživosti tega modela, ki jo je v letih 1963, 1966, 1967 in 1968 tudi dokazal na tedanjih vztrajnostnih preizkusih v Keniji, znanih kot »East African Safari Rallye«, kjer je model 404 osvojil štiri zmage v skupnem seštevku. Leta

1965 izdelajo slavno izvedbo 404 »Diesel Record«, ki je nastala na osnovi serijskega kabrioleta in je Peugeotu na stezi dirkališča Monthléry v Parizu v dvainsedemdesetih urah (prevoženih 11.000 kilometrov s povprečno hitrostjo 161 km/h) takrat privozila 40 rekordov. Tako je Peugeot že pred trinajsetimi leti demonstriral kako hiter in zanesljiv je lahko dizelsko gnani dirkalnik. Peugeotovo admiralsko ladjo z oznako 404 je v jeseni leta 1968 nasledil (prav tako) legendarni model 504.

Ivanka Zupančič

Ivanka Zupančič s svojo aktivnostjo že vrsto let pušča močno sled predvsem na socialnem, humanitarnem in družbenem področju Jesenic. Trdo dela od jutra do noči in pogosto ji zmanjka časa za sebe, za svojo sprostitev in svoje interese, celo za lastno družino. Pa se ne pritožuje. Je večna optimistka, ki si želi, da bi bili vsi zadovoljni. Včasih se nasmehe tako sproščeno in prešerno, da spravi v dobro voljo tudi najbolj zagrenjene okrog sebe. Če mora reševati probleme, se skrivnostno nasmehe in težave postanejo majhne, lahko obvladljive.

Rodila se je na Jesenicah, mladost pa je preživela v Brkinih pri babici. Na srednji medicinski šoli na Jesenicah je končala zdravstveno šolo in se zaposlila v reševalni postaji Železarne Jesenice. Ob delu je študirala višjo zdravstveno šolo in začela delati v medicini dela Železarne. Nekaj časa je bila direktorica podjetja Hrast, ki je skrbelo za družbeno prehrano delavcev, za počitniške domove in za stanovanjski

sklad Železarne. Upokojila pa se je kot pomočnica direktorja za kadre pri SIJ (Slovenski industriji jekla).

Minilo je že petdeset let, kar je začela delati pri Rdečem križu, bila 20 let predsednica RK za območje Jesenic, 3 mandate pa članica upravnega odbora RK Slovenije in Nadzornega odbora RKS. Je predsednica sveta Doma upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice, članica sveta Bolnice Jesenice, članica sveta Centra za socialno delo.

Kljub številnim obveznostim vodi pri DU Jesenice še program Starejši za starejše in vse obveznosti, ki jih prevzame, opravlja odgovorno, tudi program Starejši za starejše, in dobri rezultati na tem področju dela so prvenstveno njena zasluga.

Marjan Dobnikar

Marjan Dobnikar je predsednik Gasilske zveze Jesenice in član Gasilske zveze Gorenjske. Njegova »protipožarna« pot se je začela leta 1966, ko so bile v Trbižu hude poplave in je voda narasla za 10 metrov. Takrat so sosedom priskočili na pomoč jeseniški gasilci in to sodelovanje se nadaljuje v današnji čas. Gasilec je postal zaradi dekleta, ki je bila tam. Še vedno sta oba aktivna gasilca, pa tudi njuna ljubezen še traja in se prenaša na potomstvo. Sin je operativni gasilec, a tudi vnukinjama ne bo branil, če bosta želeli postati gasilki.

Sam ne vodi evidence o številu intervencij, pri katerih je sodeloval. Tragične dogodke je potisnil v podzavest in jih poskuša pozabiti. Si je pa dobro zapomnil dogodke, ko je rešil življenja mnogim. Dober gasilec ne sme poznati panike in ne sme se bati ognja. V nesreči mora zaščititi prvo kraj nesreče in sebe. Oprema gasilcev se je v času njegovega gasilskega staža zelo izboljšala, zato so danes bolj učinkoviti. Imajo termo kamere, samostojne dihalne

aparate, negorljivo obleko, tlak vodnega curka pa je neprimerljiv z nekdajnimi časi. Marjan pravi, da odlično sodelujejo z lokalnimi in čezmejnimi društvi in si v primeru potrebe med seboj izposojajo opremo in drug drugemu pomagajo.

Marjan je skromen in o sebi bolj malo govori. Zaupal pa je, da se je rodil v Lescah in da že 42 let živi pri ženi na Rodinah. Šestindvajset let je bil tehnolog v Verigi, eno leto je delal v biroju na Javorniku, še enega pa na občini. Upokojitev pa je dočakal kot vzdrževalec pri policiji na Karavanškem predoru. Zelo prijetna in zanimiva oseba je Marjan. O gasilcih zna pripovedovati tako živo, da je slehernemu poslušalcu kar malo žal, da se še sam ni odločil tako kot on.

Besedilo in foto, Stane Arh

Magični lik 1 (vodoravno in navpično)

1. Fizik (Alessandro)
2. Planota v ZDA
3. Igralec (Sven)
4. Vinogradniki ga zatirajo
5. Evropski satelit

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Magični lik 2

1. Ruska reka
2. Kos pahištva
3. Pri brivcih je bil obvezen
4. Večji kraj na Celjskem
5. Lingvist Ivar

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Rešitev iz prejšnje številke:

1. lik vodoravno in navpično 1. Ryobi, 2. Yukon, 3. Okapi, 4. Bopal, 5. Inili
2. lik vodoravno in navpično 1. Klada, 2. Lolek, 3. Alamo 4. Demir, 5. Akord

Nekaj novejših šal o Gorenjcih

Dva Gorenjca se nacejata. Čez nekaj časa reče prvi:
 »Tako sem že pijan, da vse dvojno vidim.«
 Drugi potegne jurja iz žepa in reče:
 »Na, tu imaš dva jurja, ki si mi ju zadnjič posodil.«

Gorenjec se v čistilnici razburja:
 »Ne bom plačal tega računa!
 Prati sem dal samo dve srajci, tu pa je še kup drugih stvari!«
 »Gospod, v žepih vaših srajc smo našli še dve majici, tri pare nogavic in dvojne spodnje hlače.«

Gorenjec ženi: »Obleci si plašč, jaz grem v gostilno!«
 »O! A me boš peljal na kozarček?«
 »Ne bodi no trapasta. Samo peč sem ugasnil!«

Oče Gorenjec in njegov sin gresta na Radgonski sejem kupovat traktor.
 Ker ne najdeta primernege, se vračata domov, takrat pa ga sin prosi za lubenico.
 Oče mu jo kupi in odideta domov.
 Čez deset let spet odideta kupovat traktor.
 Tokrat ga kupita in sin reče očetu: »Oče, sedaj pa lahko daš za pivo!«
 Oče pa odgovori: »Pivo vendar ne paše na lubenico.«

**Odgovarja
Branka
Kastelic,
univ. dipl.
pravnica**

Spoštovana gospa Branka,
dopolnujem svoje (naše vprašanje), na katerega niste mogli v celoti odgovoriti v decembrski številki. Torej, ja! Vsi smo etažni lastniki, parcela dostopa na naše dvorišče in je bila do leta 2008 funkcionalno zemljišče, ki je pripadalo naši stavbi, pri vpogledu v zemljiško knjigo, ko so se začele peripetije z novim sosedom pa smo presenečeni ugotovili, da je že od leta 2012 na tej parceli vpisana kot lastnica občina. Od občinskih geodetov smo zahtevali odgovore in pravno podlago za tak odvzem skupne lastnine, a za zdaj jih še nismo prejeli. Tudi geodetska slika je bila v tem času spremenjena in številke parcel se ne ujema več z našimi. Glede soglasja, ki smo ga dali novemu sosedu, to je bilo kot rečeno v letu 2004, pa smo se dogovorili ustno na sestanku stanovalcev, oz. etažnih lastnikov. Upam, da sem bil zdaj dovolj izčrpen. Hvala za odgovor, Albin B.

Sicer mi ni znano, katerega leta ste postali etažni lastniki. Isti problem je namreč prisoten v vseh blokih, zgrajenih pred letom 1991, za katere je stanovanjski zakon iz tega leta omogočil privatizacijo stanovanj, ki so bila do tedaj v družbeni lasti. Na osnovi tega zakona so jih najemniki stanovanja lahko skupaj s pripadajočimi zemljišči odkupili, kar pa se pogosto ni zgodilo. Ob sprejetju stanovanjskega zakona (Jazbinškov zakon) so se v večini primerov v večstanovanjskih stavbah lastnina in vpisovala v zemljiško knjigo le stanovanja in skupni prostori, medtem ko se je funkcionalno zemljišče, pripadajoča parkirišča in druga zemljišča (igrišča, dovozne poti, prostor za smetnjake ...) vpisalo v zemljiško knjigo kot pripadajoča zemljišča le, če je bila opredeljena pravica uporabe na tem zemljišču, sicer pa so ta zemljišča »formalno« postala občinska. Problematika se je reševala z različnimi zakoni in njihovimi spremembami, celovito pa jo ureja zakon iz leta 2008. Na slednji zakon se sklicujete tudi v svojem vprašanju, ko ste ugotovili, da je na tem zemljišču v ZM vpisana lastnica občina. Na podlagi zakona iz leta 2008 ima vsak lastnik etažnega stanovanja pravico in dolžnost, da na pristojnem sodišču vloži predlog za uvedbo postopka za določanje pripadajočega zemljišča, ki pripada stavbi v etažni lastnini. V obeh primerih je prenos zemljišča brezplačen, ker gre za formalno ureditev lastništva, etažni lastniki plačajo le stroške sodnega postopka, taks, morebitnih geodetskih storitev. Predlog za določitev pripadajočega zemljišča lahko na nepravdni oddelek sodišča vloži upravnik večstanovanjskega objekta v dogovoru z lastniki, lahko pa tudi vsak etažni lastnik, po Zakonu o vzpostavitvi etažne lastnine na predlog pridobitelja posameznega dela stavbe in o določanju pripadajočega zemljišča k stavbi

(ZVEtL), pridobitelj dela stavbe. Sodišče k postopku pozove tudi ostale lastnike oz. posreduje predlog za uvedbo postopka. Kot mi je znano, so taki postopki na sodišču dolgotrajni, ker je potrebnega veliko preverjanja, da se lahko ugotovi dejansko stanje. Razlikujejo se od primera do primera. Sodišče bo za obdelavo vseh dokazov v postopku potrebovalo tudi pomoč različnih izvedencev, kar bo za udeležence v postopku predstavljalo določene stroške. Treba je še opozoriti, da se z določitvijo pripadajočega zemljišča in prenosom lastništva na stanovalce, nanje prenesejo tudi obveznosti upravljanja in vzdrževanja teh zemljišč. Marsikje so stanovalci vzdrževali ta zemljišča tudi do zdaj, kjer pa tega niso počeli, ali pa so zemljišča skupna več objektom, bo potreben dogovor tudi o tem.

V vsakem primeru so etažni lastniki tisti, ki se bodo morali odločiti, ali bodo zavarovali svoje pravice na pripadajočih zemljiščih s postopkom na sodišču in s tem prevzeli tudi obveznosti, ki iz tega nastanejo, ali bodo pustili stvari kot so in upali, da se ne bo nič spremenilo. Na podlagi navedenega je razvidno, da dokler ne postanete etažni lastniki hkrati tudi lastniki funkcionalnega zemljišča, na katerem uporabnik poslovnega prostora v nasprotju z vašim ustnim soglasjem uporablja vstop v dvoriščni paviljon preko vašega dvorišča, in s tem ravna v nasprotju z dogovorjenim, nimate nikakršne možnosti ugovaranja oz. prepovedovanja njegovega početja.

Spoštovana gospa Kastelic.

V letu 1992 sva z možem kupila nepremičnino. Hiša stoji na parceli velikosti 2.500m². Po podatkih o parceli je 520m² zazidano zemljišče, 1480m² pa kmetijsko zemljišče. Do leta 2016 sva za nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča plačevala malo manj kot 100 €, lani pa sva dobila odločbo za plačilo 228 €. Občina je brez naše vednosti del parcele, ki je kmetijsko zemljišče, opredelila kot nezazidano stavbno zemljišče. Zanima me, kakšne možnosti imam za izpodbijanje take odločbe, saj nama niti na kraj pameti ne pade, da bi pri 72 letih začela na tej parceli kaj graditi. Najlepša hvala za odgovor, Maja in Peter O.!

V zvezi z vašim vprašanjem, ki se nanaša na spremembo namembnosti vašega kmetijskega zemljišča v zazidalno, kar ste opazili šele iz odločbe za nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, ugotavljam, da niste bili pozorni na postopek sprejemanja občinskega prostorskega načrta (OPN), ki je (skladno z Zakonom o prostorskem načrtovanju, ZPNačrt) prostorski akt, s katerim se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor. OPN občine sestavljata strateški in izvedbeni del. Izvedbeni del OPN določa podrobnejše prostorske izvedbene pogoje, območja podrobne namenske rabe prostora in je neposredna pravna podlaga za vse posege v prostor v občini. Določa tudi območja, za katera bodo izdelani občinski podrobni prostorski načrti (OPPN), ki so namenjeni nepozidanim območjem, območjem celovite prenovitve in zahtevnejšim infrastrukturnim objektom, ter vsebuje usmeritve za njihovo pripravo. O osnutku sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta – za strateški in izvedbeni del mora biti razpisana javna razgrnitev tako na spletnih straneh kot neposredno v prostorih občine ali posameznih četrtih skupnostih. Po preteku javne razgrnitve mora biti izve-

dena tudi javna obravnava. Pripombe na razgrnjeno gradivo je možno podati do vključno zadnjega dne javne razgrnitve. Lastniki zemljiških parcel, katerim se spreminja namenska raba, imajo možnost oddati pripombe. Glede na navedeno, predvidevam, da kot lastnik stavbnega zemljišča v izmeri 520 m² in pripadajočega kmetijskega zemljišča v izmeri 1480 m², niste sodelovali oziroma reagirali na prej navedene postopke spremembe občinskega OPN. Ker v postopku niste podali pripomb glede spremembe namenske rabe kmetijskega zemljišča v zazidalno, je bil v tem delu izvedbeni OPN občine sprejet v skladu s planom občine glede namembnosti zadevnega zemljišča. Razumem, da ste z navedeno spremembo namembnosti zemljišča obvezani plačevati višji znesek nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, prav tako pa bo omenjeno dejstvo pomembno tudi z vidika že nekaj let predvidenega nepremičninskega davka, ki bo najbrž za vsakogar dodatna finančna obremenitev. Še posebej pa je nesprejemljiv in nepotreben za tiste lastnike zemljišč, ki jim je občina s sprejetim občinskim prostorskim načrtom spremenila namembnost iz kme-

tijskih ali gozdnih v zazidljiva in so namenjena nekim prihodnjim razvojnim načrtom občine, kot so na primer gospodarske cone. Kaj konkretno je aktualno za vaš primer, mi ni znano, saj ne vem, kje se vaše zemljišče nahaja. Zato vam svetujem, da se s pobudo za spremembo namembnosti obrnete na pristojno občino, kjer lahko pridobite tudi informacije o konkretni obravnavi vašega predloga za spremembo namenske rabe. Če je nova namenska raba sprejemljiva in utemeljena, bo občina pobudo upoštevala pri izdelavi naslednjega prostorskega načrta.

Vaša vprašanja za našo pravno strokovnjakinjo nam pošljite na naslov **ZDUSPlus, Kebetova 9, 1000 Ljubljana**, ali po e-pošti urednistvo@zdus-zveza.si. Odgovore na vaša vprašanja boste lahko prebrali v eni od naslednjih številc revije. V primeru podvajanj vprašanj, si uredništvo pridržuje pravico selekcije.

FS Pušeljc vabi nove člane

Folklorna skupina že dvanajst let združuje upokojece, ljubitelje ljudskih pesmi in plesov in starih slovenskih običajev v okviru DU Boris Kidrič v Ljubljani. Vsako sredo popoldan se družimo na vajah v dvorani Četrtna skupnosti Bežigrad v Savskem naselju v Ljubljani.

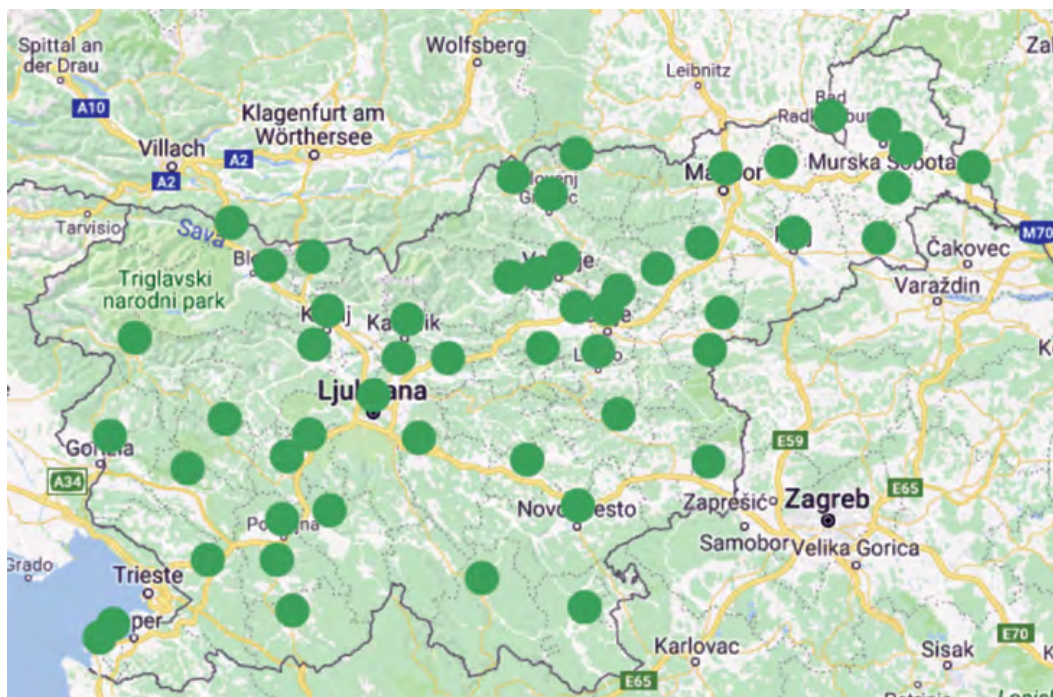
V dodatno veselje so nam nastopi po Ljubljani ob raznih praznovanjih Četrtnih skupnosti, na prireditvah Mestne občine Ljubljana, po številnih domovih starejših občanov, na festivalu f3žo in še kje. Če ste pozitivno naravnani in imate veselje do take dejavnosti, potem se nam pridružite tudi, če nimate plesnega partnerja (partnerice). Morda pa si nas želite spremljati z glasbo? Pridite, dobrodošli! Če ste za, pokličite za dodatne informacije vodjo skupine Marijo, na telefonsko številko 031 864 377.

tourism destination crossover

Brezplačno energetska svetovanje za občane – mreža ENSVET

Občanom je pri odločanju za naložbe v učinkovito rabo energije (v nadaljevanju: URE) ali obnovljive vire energije (v nadaljevanju: OVE) in izpolnjevanju vloge za Eko sklad v pomoč brezplačno energetska svetovanje, ki ga ponujamo usposobljeni energetski svetovalci v državni mreži ENSVET. Mrežo sofinancira in koordinira Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad, delovanje svetovalnih pisarn po vsej Sloveniji pa je rezultat partnerskega sodelovanja z občinami.

Zemljevid svetovalnih pisarn

Nasvet vam bo v pomoč pri odločitvi, kako svoja sredstva učinkovito in dolgoročno ustrezno uporabiti pri gradnji ali obnovi hiše, stanovanja ali naprav. Energetski svetovalci vključeni v mrežo ENSVET nudimo strokovno, brezplačno in neodvisno svetovanje o:

- energetske sanacije stavb ali zasnovi novogradenj,
- toplotni zaščiti fasade,
- izbiri ustreznih oken, stekel ipd.,
- izbiri ogrevalnega sistema in ogrevalnih naprav,
- regulaciji ogrevalnih naprav,
- izbiri sistema za prezračevanje stavbe ali sistema za hlajenje,
- uporabi OVE pri oskrbi stavbe z energijo,
- izbiri ustreznega energenta glede na danosti lokacije in značilnosti stavbe,
- zmanjšanju porabe goriva,
- uporabi varčnih gospodinjskih aparatov,
- pripravi tople sanitarne vode,
- možnosti pridobitve nepovratnih sredstev in ugodnih kreditov za URE ter uporabo OVE, in o vseh drugih vprašanjih, ki se nanašajo na URE in OVE v gospodinjstvih.

Pot do nas je zelo preprosta. Pokličite po telefonu in se prijavite za obisk v energetska svetovalni pisarni. Kontaktni podatki so dosegljivi na spletni strani www.ekosklad.si pod rubriko »Brezplačno svetovanje ENSVET«, na spletni strani <https://ensvet.ekosklad.si/pisarna/imenik> ali na brezplačni telefonski številki **080 1669**. Priporočamo vam, da se za obisk ustrezno pripravite. S seboj prinesite potrebne podatke o zgradbi, ogrevalnih napravah, porabi goriva, projekte, skice, ponudbe za izvajanje del in predračune. Po opravljenem razgovoru vam bomo poslali domov povzetek razgovora s pomembnejšimi podatki. Nasvet bo uspešen takrat, ko ga boste upoštevali in ga sami ali s pomočjo usposobljenih strokovnjakov uresničili. V pisarnah so vam na voljo tudi različni informacijski listi in druga strokovna literatura, ki si jo lahko ogledate. Energetski svetovalci vam lahko nudijo znanja in nasvete tudi v obliki organiziranih strokovnih predavanj v krajevnih skupnostih in šolah. V okviru šolskih programov lahko sodelujejo pri pripravi posameznih učnih ur, naravoslovnih dni, ipd. Energetski svetovalci nudijo tudi osnovne informacije o javnih pozivih za stanovanjske stavbe, ki jih objavlja Eko sklad. Podrobne informacije o aktualnih pozivih pa lahko dobite tudi neposredno na spletni strani Eko sklada www.ekosklad.si ali na telefonski št. **01/241 48 20 vsak ponedeljek, sredo in petek od 13.00 do 14.30**.

KAKO NAJHITREJE DO SPECIALISTA?

Prejeli ste napotnico za pregled pri specialistu ali preiskavo, kot je na primer magnetna resonanca. Ali veste, da so čakalne dobe za nekatere zdravstvene storitve lahko dolge tudi več mesecev? Ne izgublajte časa z iskanjem ustreznega specialista in termina za pregled. Če imate sklenjeno zavarovanje Specialisti ali Specialisti+, vam pri tem pomaga strokovno medicinsko osebje asistenčnega centra Zdravstvena točka.

Zavarovancem dodatnih zdravstvenih zavarovanj pri Triglav, Zdravstveni zavarovalnici ob naročanju na specialistično obravnavo in urejanju zdravstvenih vprašanj pomagajo strokovnjaki asistenčnega centra **Zdravstvena točka**. V okviru dodatnih zdravstvenih zavarovanj **Specialisti** in **Specialisti+** bodo poskrbeli, da boste prvi pregled pri specialistu opravili že v 7 dneh ali še prej.

Pomemben del ekipe Zdravstvene točke je tudi magistrica zdravstvene nege **Vesna Braun**. Pri delu se srečuje s številnimi ljudmi, ki se zaradi zdravstvenih težav znajdejo v stiski. Vsakemu se posveti v veliko vnemo in željo po iskanju najboljše rešitve.

SKUPAJ DO NAJBOLJŠE REŠITVE

Na Zdravstveno točko se zavarovanci pogosto obrnejo, ko iščejo informacije, kje lahko hitro in enostavno dostopajo do želene zdravstvene obravnave. Usposobljeni medicinski strokovnjaki jim posredujejo podatke o njihovem zavarovanju in izvajalcih zdravstvenih storitev, s katerimi sodelujejo. Prav tako preverijo vse možnosti za hiter dostop do specialistov in skupaj z zavarovanci poiščejo rešitev po njihovi meri.

Z izjemnim prizadevanjem za pomoč zavarovancem se na telefonsko številko Zdravstvene točke tudi do stokrat na dan oglasi Vesna: »Poklicali ste Zdravstveno točko Triglav, Zdravstvene zavarovalnice. Vesna Braun pri telefonu, kako vam lahko pomagam?« Tako je na pot do zdravja pospremila že več tisoč zavarovancev.

ENOSTAVNO IN HITRO DO OBRAVNAVE

Na brezplačno telefonsko številko je Vesna poklicala tudi gospa, ki je pri osebnem zdravniku prejela napotnico za mamografijo oziroma rentgensko slikanje dojke. Sodelavka Zdravstvene točke ji je nudila vse pomembne informacije in ji obljubila hitro pomoč pri uveljavljanju pravic iz zavarovanja.

Strokovnjakinja, ki je del ekipe Zdravstvene točke že vse od leta 2013, je stranki pomagala tudi pri naročanju k zelenemu specialistu. Pri organizaciji pregleda je upoštevala želje zavarovanke o tem, v katerem kraju bi želela pregled opraviti, pri katerem izvajalcu zdravstvenih storitev in v katerih terminih. Z dodatnim zavarovanjem **Specialisti+** je zavarovanka pregled opravila v 14 dneh.

IZBIRA JE LAHKO VAŠA

Zavarovanci na Zdravstveno točko najpogosteje pokličejo z vprašanji o zavarovanjih in prošnjami za nasvet pri zdravstvenih težavah. A včasih tudi sami predlagajo zdravnike specialiste, s katerimi se zavarovalnica lahko še poveže. Te predloge in želje v Triglav, Zdravstveni zavarovalnici pogosto upoštevajo in strankam zagotovijo obravnavo po njihovih merilih.

To se je zgodilo tudi pri klicu stranke, ki je želela opraviti mamografijo. Gospa je na podlagi priporočil znank še pred klicem na Zdravstveno točko vedela, katerega zdravnika želi izbrati. Zavarovalnica z imenovanim izvajalcem zdravstvenih storitev takrat še ni sodelovala. A Vesna je zavarovanki vseeno prisluhnila in ji že kmalu sporočila dobro novico: stranka je pregled lahko opravila pri izbranem specialistu.

NE ČAKAJTE, DA ZBOLITE ALI SE POŠKODUJETE

V opisanem primeru je bilo naglo ukrepanje zelo pomembno. Slikanje je namreč razkrilo manjšo nepravilnost in potrebne so bile podrobnejše preiskave. Te so na srečo prinesle dobre rezultate. A če bi zavarovanka na mamografijo čakala deset mesecev, kolikor je znašala predvidena čakalna doba, bi se nepravilnost lahko razvila ter ogrozila zdravstveno stanje.

Gospa je tako ob pomoči Zdravstvene točke hitro in enostavno dostopala do specialističnih preiskav v okviru samoplačniške zdravstvene obravnave. Pri tem se ni ustrašila morebitnih visokih stroškov, saj je za svoje zdravje in finančno varnost poskrbela z zavarovanjem **Specialisti+**.

ZDRAVSTVENA IN FINANČNA VARNOST

Če sklenete zavarovanje Specialisti ali Specialisti+, boste poskrbeli za enostaven in hiter dostop do zdravstvenih storitev v trenutkih, ko je na preizkušnji vaše zdravje. Obenem se boste z rednimi mesečnimi vplačili zavarovalne premije izognili nepričakovanim visokim stroškom, ki jih lahko prinesejo samoplačniški pregledi, procesi zdravljenja ali zdravila, izdana na beli recept.

Z zavarovanjem **Specialisti+** boste poskrbeli za stroške specialističnih pregledov, pripadajočih enostavnih diagnostičnih preiskav in enostavnih ambulantnih posegov, zahtevnih diagnostičnih postopkov, in posegov, ki se opravijo v enodnevni obravnavi, do višine 30.000 EUR. Od tega vam bo povrnjenih tudi do 300 EUR za stroške zdravil, predpisanih na beli recept, do 300 EUR pa boste lahko koristili ambulantno rehabilitacijo (npr. fizioterapijo).

Tudi zavarovanje **Specialisti** vam omogoča enostaven dostop do specialistične obravnave in ambulantnih posegov, enostavnih diagnostičnih preiskav ter zahtevnih diagnostičnih postopkov, saj krije stroške zdravstvenih storitev do višine 3.000 EUR. V omenjeni znesek je vključeno tudi povračilo stroškov zdravil predpisanih na beli recept do višine 300 EUR.

Obe zavarovanji vključujeta vse asistenčne storitve strokovnih sodelavcev Zdravstvene točke, ki vam pomagajo pri izbiri najhitrejši poti do specialista.

KAJ PA ZDRAVJE VAŠIH ZOB?

Na vaše dobro počutje in zdravje celega telesa pomembno vpliva tudi zdravje vaše ustne votline. Zato so v Triglav, Zdravstveni zavarovalnici razvili zavarovanja Zobje in Zobje+, s katerima si boste zagotovili dostop do nadstandardnih zobozdravstvenih storitev, ki jih obvezno in dopolnilno zavarovanje zavarovanje ne krijeta.

Zavarovanje **Zobje+** krije do 1.000 EUR stroškov doplačil za nadstandardne zobozdravstvene storitve, ki jih osnovno ter dopolnilno zdravstveno zavarovanje ne krijeta (kot je npr. bela zalivka, keramični nadomestki v vidnem področju). Obenem s sklepanjem poskrbite tudi za povrnitev stroškov za storitve preventive (čiščenje zobnega kamna in peskanje) in za vračilo stroškov s področja zobne protetike vse do 5.000 EUR. Za zobnoprotetično rehabilitacijo v primeru nezgode se vam lahko povrne znesek v višini do 5.000 EUR. V primeru diagnosticiranega raka ustne votline se izplača denarno nadomestilo v višini 5.000 EUR.

Za vaše zobe lahko poskrbite tudi z zavarovanjem **Zobje**. To krije stroške nadstandardnih storitev in uporabo nadstandardnega materiala, kot so na primer bele zalivke v stranskem področju in keramični nadomestki v vidnem področju, do višine 1.000 EUR, za zobnoprotetično rehabilitacijo v primeru nezgode se povrne znesek v višini do 5.000 EUR. V primeru diagnosticiranega raka ustne votline se izplača denarno nadomestilo v višini 5.000 EUR.

POSKRBITE ZA VAŠO VARNOST

Del preventivne skrbi za vaše zdravje in dobro počutje je poleg zdravega načina življenja tudi ustrezno dodatno zdravstveno zavarovanje. Pri Triglav, Zdravstveni zavarovalnici vam ob zavarovanjih Specialisti in Specialisti+ ter Zobje in Zobje+ nudijo še druge storitve, s katerimi boste poskrbeli za vašo zdravstveno in finančno varnost. Njihova dodatna zdravstvena zavarovanja pa vključujejo asistenčne storitve, s katerimi vam kot pravi partner za zdravje pomagajo tudi pri organizaciji zdravstvene obravnave.

Podrobnejše opise zavarovanj, splošne pogoje in informativne višine premij preverite na spletni strani www.triglavzdravje.si. Na voljo so vam tudi svetovalci, ki vam lahko pomagajo izbrati primerno zdravstveno zavarovanje. Pokličite jih na brezplačno telefonsko številko **080 26 64**.

Oddih v veseli družbi, hotel Delfin*** Izola

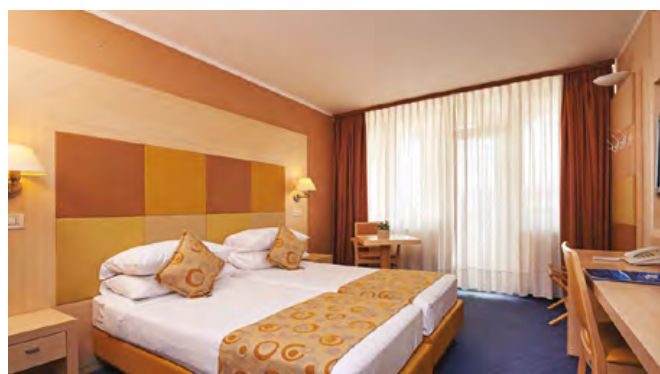
UPOKOJENCI	18.2.–29.3.	30.3.–19.4.
Polni penzion	47 45 €	48 47 €
Polpenzion	41 39 €	42 41 €

OSTALI GOSTJE

Polni penzion	50 €	53 €
Polpenzion	44 €	47 €

Cene so v EUR na osebo na dan. **Doplačila:** enoposteljna soba 11,00 EUR, turistična taksa 1,27 EUR. **Popusti:** Upokojenci, ki so člani društva, kluba in aktiva upokojencev ter člani kluba revije Vzajemnost imajo **10% popusta na penzijske storitve**. Otroški popusti.

Majska fešta 2.5.–9.5.2018
Pridružite se nam, da skupaj
pozdravimo letošnje poletje.
Sedem dni plesa in
zabave!

Za veliko noč se spleča priti na morje v Izolo!

Med 30.3. in 3.4.2018 **3x polpenzion**

UPOKOJENCI	116,10 €
OSTALI GOSTJE	126,90 €

Cene veljajo na osebo v dvoposteljni sobi za izbran paket. Akcija velja le za minimalno 3 noči. Izračun akcije temelji na rednem ceniku.

Doplačila na osebo na dan: Polni penzion 6 €, enoposteljna soba 11 €, turistična taksa 1,27 €.

D
delfin***
HOTEL

T 05 660 74 00
rezervacije@hotel-delfin.si
www.hotel-delfin.si